

6 ŞUBAT DEPREMİ SONRASINDA

AFET BÖLGESİNDE KADINLAR KADIN KOALİSYONU RAPORU

6 ŞUBAT DEPREMİ SONRASINDA AFET BÖLGESİNDE KADINLAR

Bu rapor, Kadın Koalisyonunun 6 Şubat Deprem sonrası bölgede yaşayan kadınlar için gerçekleştirdiği afet koordinasyon ağı çalışmalarını, bu çalışmalara dayanarak Kadın Koalisyonu ve Kadına Özgürlük ve Eşitlik Derneği (KÖVED) ortaklığı ile afet bölgelerinde kurulması planlanan "Kadın Yaşam Merkezleri" çalışmalarını aktarmak ve bölgede kadınların, kurumların ihtiyaçlarını belirleyerek ve işbirliği olanaklarının saptanması amacıyla gerçekleştirilmiş olan saha araştırmasından elde edilen sonuçlara dayalı olarak hazırlanmıştır.

Bu Rapor, Sivil Toplum için Destek Vakfı ve Turkey Mozaik Foundation işbirliğiyle hayata geçirilen Yerel Güçlenmeye Destek Fonu desteğiyle hazırlanmıştır. İçeriğinden yalnızca Kadın Koalisyonu ile Kadına Özgürlük ve Eşitlik Derneği sorumlu olup herhangi bir şekilde destekçi kurumların görüşlerini yansıtmamaktadır.

6 Şubat 2023 tarihli Kahramanmaraş merkezli depremde kaybettiğimiz yol arkadaşlarımız
Kibar Daşçı Özdemir'in ve Hatice Can'ın anılarına saygıyla...

İÇİNDEKİLER

KADIN KOALİSYONU AFET KOORDİNASYON AĞI ÇALIŞMALARI	01
ARKA PLAN	01
DURUM ANALİZİ İÇİN SAHA ARAŞTIRMASI	06
ARAŞTIRMANIN AMACI	06
ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ	06
ARAŞTIRMANIN BULGULARI	07
A- Afet Bölgesinde Kadınlardan Elde Edilen Bulgular	07
1- Katılımcıların Tanımlayıcı Özellikleri	07
2. Yaşanan Kayıpların Özelliği	09
3. Kadınların Deprem Öncesi Özel Durumları	10
4. Şu Andaki Barınma Yerinin Özelliği	11
5. Bireysel olarak destek talepleri	13
I- Sağlık Destek Talebi	13
II- Yaşamsal Genel Talepler	14
III- Barındığı veya Hizmet Aldığı Toplu Yaşam Merkezlerinde Verilen Hizmetlerin Yeterliliği	15
IV. Kadın Yaşam Merkezi İhtiyacı	17
B- Deprem Bölgesinde Hizmet Sunan Kurumlardan-Derneklerden Elde Edilen Bulgular	21
1- Görüşme Yapılan Kurumlar ve Dernekler	21
2- Depreme İlişkin Faaliyet Alanları	24
3- Güçlendirici Çalışmalar	25
4- Mahremiyet	26
5- Afet Bölgesinde Başvurular Nasıl Yapılıyor	27
6- Engeller, Riskler, Önlemler ve İhtiyaçlar	28
7- Engel ve Risklere Karşı Alınan Önlemler ve İhtiyaçlar	29
8- Kadın Yaşam Merkezi İhtiyacı	30
ARAŞTIRMANIN SONUÇLARI	33
Elde edilen sonuçlar ve yol haritası	33
EKLER	35
Ek 1: Kadın Yaşam Merkezi	35
Ek 2. Anket formları	37

KADIN KOALİSYONU AFET KOORDİNASYON AĞI ÇALIŞMALARI

ARKA PLAN

Kadın Koalisyonu 6 Şubat 2023'te 11 ili etkileyen, Kahramanmaraş Pazarcık merkezli 7.7 ve 7.6 büyüklüğündeki depremlerin ardından yaşanan yıkımın onarımına katkı sunmak amacıyla yaklaşık 150 bileşeni ile hızlı bir araya gelmiş, bileşenlerinin ve bu sürecin yarattığı yıkım karşısında harekete geçen gönüllülerin katılımı ile 7 Şubat günü Afet Koordinasyon Ağı'nı kurarak çalışmalarına başlamıştır.

Bu Koordinasyon Ağı ile yaşanan olumsuzluklardan en fazla etkilenen kesimin kadınlar, çocuklar, LGBTİ+'lar ve eşitsiz koşullarda yaşayan diğer gruplar olacağı deneyiminden hareketle, bu süreçte; kaynaklarla ihtiyaç sahipleri arasında köprü kurmayı, hak ihlalleri ile mücadele etmeyi ve kadın örgütlerinin afet yönetiminin her aşamasında etkin olarak yer almasını sağlamayı amaçlamıştır.

Bu amaç doğrultusunda, Afet Koordinasyon Ağı, saha çalışmasını odağa alan operasyon ve savunuculuk olmak üzere iki ana çalışma grubu oluşturmuştur. Acil müdahale ve uzun erimli olmak üzere iki iş planı hazırlamış ve depremin ikinci gününden itibaren bu Ağ'da bir araya gelen kadın örgütlerinin gönüllüleri olarak sahada çalışmaya başlamıştır. Koalisyon, kadınlar olarak örgütlü gücünün etkisini bir kere daha görmüş, devlet kurumlarından çok daha önce çok daha sağlıklı verilere ulaşarak yerelden uluslararası düzeye ulaşan bir dayanışma ağı oluşturmuştur.

Depremden doğrudan etkilenen 10 ilin her biri için sorumlular belirlenmiş ve bu sorumlular, illerinde yaklaşık 40 kişilik saha ekiplerini oluşturmuşlardır. Operasyon grubu, bu ekipleri aracılığı ile edindiği bilgilere dayanarak kendi çalışma planını çıkarmıştır.

Her il için; hangi kurum ve kuruluşun ne yaptığını, sahada nelere ihtiyaç duyulduğunu ve hak ihlallerini gösteren bir haritalama çalışması yapılmıştır. İlk etapta hak ihlallerinden ziyade ihtiyaçlar öne çıkmıştır. Özellikle en kritik olan ilk 3 gün boyunca hükümetin ilgili kamu kurumlarını organize etmedeki başarısızlığı sebebi ile enkaz altından canlı kurtarılmayı bekleyen yaşamlara ulaşma ve hayati ihtiyaçların giderilmesi konusunda önemli bir açık olduğu görülmüş, öncelikle bu açığı kapatmaya yönelik çalışmalar yürütülmüştür. Yaşanan kaos ortamı içerisinde, ihtiyaçlara ve desteklere yönelik aktarılan bilgilerin teyit edilerek buluşturulması konusunda ancak Koalisyonun sahadaki örgütlülüğüyle üstesinden gelinebildiği oldukça yoğun bir emek harcanmış, Bilgi Teyit Koridoru kurulmuştur. Aynı zamanda sürece aktif katılan kadınların yaşadıkları ikincil travmaları gözetecek desteklerin hayata geçirilmesine başlanmıştır.

Kadın Koalisyonu, ilerleyen günlerde ortaya çıkan ihtiyaçlar sonucunda çalışma alanını 10 ilden daha geniş bir ölçeğe taşıyarak depremden etkilenenlerin göç etmek durumunda kaldıkları illerde çıkan ihtiyaçlara yönelik ekipler oluşturmaya başlamıştır. İllerde var olan ihtiyaçların karşılanabileceği adresleri içeren haritalama çalışmalarını yaparak destek hizmetleri rehberleri hazırlamış, düzenli olarak güncelleyip yaygınlaştırarak kullanıma sunmuştur.

Kadın Koalisyonu Afet Koordinasyon Ağı savunuculuk grubunda yürütülen çalışmalarla başta kamu idaresini harekete geçirmesi için hükümete ve tüm siyasi yapılara yükümlülüklerini hatırlatmak, özellikle hak ihlallerini ve ihtiyaçları görünür kılmak ve bu doğrultuda atılması gereken adımlar için yerel, ulusal ve uluslararası alanda baskı oluşturmak hedeflenmiştir.

Bunun için öncelikle ulusal ve uluslararası kamuoyuna dayanışma çağrısı yapılmış ve bu yıkıma neden olanların, ortaya çıkan enkazı kaldırmaya muktedir olmadıkları söylenmiştir. Depremi tam bir yıkımla sonuçlanmasının sorumluları olarak rant, iktidar, güç için canlıya eşit ve özgür bir ortak hayatı yaşama hakkı tanımayanlar açıkça işaret edilmiş, kamu ve sivil tüm imkanların seferber edilmesi gerekirken OHAL ilanı ile sürecin sorgulamaya ve katılıma kapalı biçimde tek elden yürütülmek istenmesi eleştirilmiştir. Tüm kamuoyuna, 7 farklı dile çevirisi yapılan dayanışmaya çağrı metni yayınlanarak; "Patriyarkaya, onun dayattığı hayata ve politikalarına karşı Türkiye'nin dört bir yanından feminist, kadın ve LGBTİ+ örgütleri olarak Kadın Koalisyonunda bir aradayız. Her koşulda buradayız! Türkiye'nin dört bir yanında örgütlenmelerimiz ve her türlü olanağımızla, onlarca yıllık mücadelemizden edindiğimiz deneyimi, birikimi paylaşmak için yurttaş dayanışmasında yerimizi alıyoruz" denmiştir.

Her geçen gün yaşanan felaketin yeni bir boyutu ve çarpan etkileri ile karşılaşılması, hak ihlallerine yönelik, özellikle kadınlara yönelik taciz ve tecavüz tehditlerine karşı önlemler geliştirilmeye çalışılmış, Kadın Koalisyonu bileşeni de olan Mor Çatı ile işbirliği halinde oluşturduğu şiddet, istismar, taciz ve tecavüz tehdidinde başvurulabilecek yerlerin bilgilerini içeren üç dilde (Türkçe, Arapça ve Kürtçe) stickerler bölgedeki kadın örgütleri aracılığıyla özellikle toplu yaşam alanları olan çadırkent ve konteyner kentlerde yaygınlaştırılmıştır.

Kadın Koalisyonu, depremin gerçekleştiği günden bu yana sistematik olarak yürüttüğü çalışmalarda sadece kadın örgütleri ile değil diğer hak örgütleri, meslek odaları, siyasi partilerin temsilcileri, belediyeler, özel sektör, üniversiteler, medya kuruluşları ve uluslararası kuruluşlarla ilişkilendirilerek işbirliği alanlarını genişletmiştir.

Evinde yaşamaya devam edenlerin koşullarının iyileştirilmesi ve mevcut kamu hizmetlerinin kapsayıcılığının artırılması için somut öneri, bilgilendirme materyalleri ve rehberlerin hazırlık çalışmalarını sürdürmüştür.

Kadın Koalisyonu, tüm afet ve kriz süreçleri gibi depremin de doğrudan ve dolaylı olarak en çok, toplumun hali hazırda eşit koşullarda olmayan gruplarını daha da eşitsiz kılacak şekilde etkilediği bilgisiyle afet bölgesinde, yerinde yürüttüğü çalışmaların yanı sıra onarıcı, uzun erimli, model olabilecek yaşam alanları üzerine kolektif akıl oluşturmaya çalışmıştır. Toplumsal cinsiyet eşitliğini gözetmeden yürütülen afete hazırlık çalışmalarının sahadaki yansımaları ne yazık ki kadınların, kız çocuklarının temel ihtiyaçlarını gözetmeyen, güvenliğini tehlikeye atan eksik ve yanlış uygulamalar olmuştur. Depremden etkilenen kadınların bu süreçten güçlenerek çıkmasını, kendi yaşamlarını doğrudan etkileyecek yeniden yapılanma sürecinde alınan kararlara doğrudan katılmasını ve bu yaşananların tekrarlanmaması için afetlere hazırlık çalışmalarının ve afet sonrası yapılanmanın odağında bulunmalarını sağlamak amacıyla Kadın Yaşam Merkezi (Ek 1) modelini tasarlamıştır.

Afetin yaşandığı illerde kadın örgütleri ve belediyeler işbirliğinde "kadın yaşam merkezleri" kurmak için çalışmalarını başlatmış ve sürdürmüştür. Bu merkezlerle depremden etkilenen kadınların, çocukların ve tüm eşit olmayan koşullarda yaşayan grupların, güvenli bir biçimde bir araya gelip hakları konusunda bilgi edinebileceği, farkındalıklarının artırılacağı, ihtiyaca göre ilgili kurum ve kuruluşlarına yönlendirmelerinin yapılabileceği, çamaşırhane, banyo, mutfak gibi günlük ihtiyaçlara cevap veren alanları ile psiko-sosyal desteğin ve grup çalışmalarının yürütülebileceği, çocuklar için açık ve kapalı oyun alanlarını içeren sosyalleşme mekanlarının hayata geçirilmesi amaçlanmıştır.

Kadın Yaşam Merkezleri, sadece deprem sonrası yaşanan yıkımın yarattığı sorunların giderilmesi için değil, kalıcı olacak, başta kadınların ve kız çocuklarının bir araya gelebileceği ve kendi güçlenme alanlarını yaratabilecekleri yeni bir model olarak tasarlanmıştır. Bu modelin, yerel yönetimler tarafından bugüne kadar hayata geçirilen kadın danışma merkezlerinin, hizmet alan ve veren ilişkisinin ötesinde kadınlar tarafından modellenen ve yürütülen yeni bir siyaset anlayışının bir parçası olması hedeflenmiştir.

Bu modele göre merkezlerin aşağıdaki temel çalışma prensiplerini oluşturmuştur;

- Merkezler Kadın Koalisyonu bileşeni olan ve bölgede bulunan kadın örgütleri tarafından yürütülür.
  - Bölgede hali hazırda bir kadın örgütü yoksa Merkez'in faaliyetleri ve tabanla yapılacak işbirliği ile kadın örgütü kurulması desteklenir.
  - Bulunduğu yereldeki belediyeler ile yapılan protokoller çerçevesinde çalışır.
  - Belediyeler ya da işbirliği içerisinde olacakları diğer kamu kuruluşları, üniversiteler, STK'lar ve uluslararası kuruluşlarla hiyerarşik değil eşit ilişki prensibi ile çalışır.
  - Merkezden yararlanan kadınların ve kız çocuklarının, Merkezin karar mekanizmalarına katılması esastır.
  - Bulunduğu yerelin ihtiyaçlarına ve sorunlarına özgü programlar geliştirir.
  - Merkezlerden yararlanacak olan kadınların ve kız çocuklarının güvenliği ve bunun için alınacak önlemler, özel yaşamlarının gizliliği ve kendilerine ilişkin konulardaki kararlarına saygı esastır.
  - Merkezde kimseye ayrımcılık uygulanmaz, kimse ötekileştirilemez ve herkes için hak bilinci ile eşit biçimde hareket edilir.
  - Çalışmalar ve destekler, merkez dışında, merkeze ulaşmakta güçlük çekenler için de erişim koşulları oluşturularak sağlanır.
- Afet Koordinasyon Ağı, afet sonrası yeniden inşa, yaşamın yeniden örgütlenmesi sürecinin başta kadınlar ve kız çocukları olmak üzere tüm eşit olmayan koşullarda bulunan grupları odağına alan, ayrımcılık içermeyen bütüncül fiziksel ve sosyal bir program dahilinde yürütülmesi konusunda savunuculuk çalışmaları yürütmüştür. Bu çalışmalar kapsamında geçici ve kalıcı yaşam alanlarının tasarlanmasının toplumsal cinsiyet eşitliği perspektifi ile değerlendirilmesi, bu değerlendirme sonucu yaşam alanlarına yönelik temel prensiplerin belirlenmesi üzerine atölye çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Atölye çalışmalarının da çıktısı olan, afet bölgesindeki yeniden yapılanma sürecinde atılacak adımlarda aşağıdaki konulara dikkat çekilmiştir;
- Merkezi olarak değil yerelden ve hak örgütlerinin katılımını garanti edecek şekilde farklı ihtiyaçlara cevap verecek kapsayıcılık ve katılım ile yürütülmeli ve herkes için güvenli olan alanlar inşa edilmelidir.
  - Başta kadınlar ve kız çocukları olmak üzere tüm eşit olmayan koşullarda bulunan grupları odağına alan, ayrımcılık içermeyen bütüncül fiziksel ve sosyal bir program dahilinde yürütülmelidir.
  - Aktarılan kaynakların doğrudan bölgede çalışan kadın örgütlerinin ve bu süreçte örgütlenen yerel dinamiklerin kendi ihtiyaçları çerçevesinde kullanımına olanak verecek bir kalkınma programı içermelidir.
  - Sürecin yerellerdeki sivil inisiyatifler tarafından izlenebilir ve şeffaf olması sağlanmalıdır.

Kadın Koalisyonu Afet Koordinasyon Ağ'ının sistematik olarak yürüttüğü çalışmalardan biri de Ağ'da oluşturulan bir ekiple afet bölgesine gerçekleştirilen çeşitli ziyaretler ve görüşmeler olmuştur. Özellikle kent merkezleri dışındaki yerleşim bölgelerine ulaşılarak, gözlemler yapılmış, işbirlikleri geliştirilmiş ve yardım paketleri ulaştırılmıştır. Koalisyon ekibi daha sonra düzenli saha ziyaretlerini sürdürmüştür. Kadın Koalisyonu sadece deprem bölgesinde değil, deprem bölgesinden göç edilen illerde de görüşmeler gerçekleştirmiştir.

Mart ayında saha ziyaretlerine başlayan Kadın Koalisyonu Afet Koordinasyon Ekibi Adana, Hatay, Adıyaman, Malatya gibi deprem bölgelerinde gözlem ve temas ziyaretlerine başlamıştır. İlk olarak Kadın Koalisyonu'ndan; İlnur Üstün, Gül Erdost, Gülşah Seydaoğlu, ABB Kadın Daire Başkanlığından; Ayten Dolançay, Elif Uras, KÖVED'den Kadem Doğan ile Hatay merkezde hizmet sunan İBB yetkilileri ve Hatay Deprem Dayanışması, TTB, SES, Kadın örgütleri, Samandağ Kadın Dayanışma Derneği ve çadır kentler ziyaret edilmiştir. Hatay'da Baro, sendikalar, meslek odaları, sivil toplum örgütleri, farklı inanç gruplarından insanlar ve tarımda çalışanlarla ile de bir araya gelinerek hak ihlalleri, mevsime göre değişim gösteren ihtiyaçlar, mevsimlik tarım işçilerine yönelik sorunlar görüşülmüştür. Samandağ'da farklı inanç grupları ile görüşülerek bu süreçteki yaşadıkları zorluklar tespit edilmeye çalışılmıştır. Bodrum Belediyesi'nin Hatay'da 132 çadır, 1000 kişiyi alabilecek kapasiteye sahip konteynerlerle oluşturduğu "kardeşlik kenti" ziyaret edilmiş, depremden kurtulanlar ve hizmet sunucular ile görüşmeler yapılmış, kadın ve çocuklara yönelik alanın oluşturulduğu, ihtiyaca yönelik etkinliklerin yapıldığı, mutfağın aktif olarak çalışmaya başladığı gözlemlenmiştir. Konteyner kent yaşayanları ile görüşmeler yapılarak deprem sonrasında kişilerin yaşama yeniden katılabilmeleri, travmalarının onarılabilmesi için psikolojik destek başta olmak üzere pek çok desteğe ihtiyaç duydukları saptanmıştır. Tüm bu görüşmelerle sorunların, ihtiyaçların, önceliklerin tespit edilmesi ve buna yönelik hizmetlerin sunulması için çeşitli çalışmalar planlanmıştır.

Nisan ayı içinde; Mersin'de Baro, belediyeler, sivil toplum örgütleri ile görüşmeler gerçekleştirilerek, hak ihlalleri, ihtiyaçlar, geri bildirimler ve ilde planlanan çalışmalarla ilgili görüş alışverişinde bulunulmuştur. Mersin Büyükşehir Belediyesi Kadın ve Aile Hizmetleri Daire Başkanı Şerife Hasoğlu Dokucu ile Mersin Büyükşehir Belediyesi Kadın ve Aile Hizmetleri Dairesi personeliyle görüşme sağlanmış olup kentin göç durumuna ilişkin bilgi alınmıştır. Mersin Baro Başkanı Av. Gazi Özdemir, Mersin Barosu Kadın Hakları Merkezinden sorumlu yönetim kurulu üyesi Av. Çiğdem Atas Erçolak, Kadın Hakları Merkezi Başkanı Av. Arzu Günay ve Mersin Günebakan Kadın Derneği ile bir araya gelinerek, yaşanan deprem felaketinde hak ihlallerinin önüne geçilmesi, buna dair tedbirler alınması ve Baro'nun failerin cezalandırılması ve ilgili hukuki süreçlerin takipçisi olması için görüşülmüştür.

Bu süreçte Kadın Koalisyonu tarafından alanda belediye işbirlikleri ile kadın yaşam alanları kurgulama çalışmaları da olgunlaşmaya başlamıştır. Afet bölgesinde yapılan ziyaretler ve görüşmelerde; sahada yürütülecek olan ihtiyaç tespiti ile haritalama çalışmaları yapma, ihtiyaç duyulan alanlarda kadınların katılım mekanizmalarını güçlendirerek, doğrudan kadınların taleplerini dile getireceği ve görünür kılınacağı alanlar yaratma, bölgedeki kadınların liderliğini ve yerel kadın örgütlerinin etki alanını güçlendirme, kadınların buldukları illerde yeniden inşa sürecinde aktif rol oynamaları ve

katılım süreçlerini organize etmeleri yönünde güçlendirecek çalışmalar yürütmeye, şehirlerin yeniden inşa sürecinde geçici ve kalıcı yaşam alanlarının tasarlanmasını toplumsal cinsiyet eşitliği perspektifi ile değerlendirme, yaşam alanlarına yönelik temel prensiplerin belirlenmesi için yürütülecek çalışmalar hakkında çözümümüzü birlikte üretebilmek için kadın örgütleri, odalar, dernekler ve aktivistlerle bir arada olma öne çıkmıştır.

Bu doğrultuda 29 Mart 2023 / 1 Nisan 2023 tarihleri arasında, Kadın Koalisyonu, Adana'da bileşenlerinden biri olan Kadınlara Özgürlük ve Eşitlik Derneği (KÖVED) ile birlikte Adana Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreter Yardımcısı Türkan Eşli ve Adana Büyükşehir Belediyesi Kadın ve Aile Hizmetleri Daire Başkanı Ayten Dolançay ile Kadın Yaşam Merkezleri hakkında görüşmeler başlatmış ve bu çalışmalar sonucunda 3 yıllık bir protokol imzalanmıştır. Adana'da kurulacak olan Kadın Yaşam Merkezi'ne yönelik hazırlık çalışmaları, sivil toplum örgütleri ve Adana Büyükşehir Belediyesi yetkilileriyle birlikte katılımcı şekilde yürütülmeye başlanmıştır. Bir yandan bu çalışmalar yürütülürken Adana Büyükşehir, Seyhan, Tarsus, Mezitli belediye yöneticileri, kent meclisi birimleri, muhtarlar ve alanda aktif çalışmalar gerçekleştiren STK'lar ile Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Afet Yönetimi çalışmaları gerçekleştirilmiştir.

Bu noktadan sonra Kadın Yaşam Merkezlerinin nasıl hizmet sunacağını ve ne tür hizmet sunması gerektiğini tespit edebilmek amacı ile Sosyal Hizmet Uzmanı Gül Erdost'un sorun alanlarına ilişkin oluşturduğu alanda gözlemlenen başlıklar kapsamındaki konularla Prof. Dr. Gülşah Seydaoğlu sahada ihtiyaç tespitine yönelik bir anket formuna dönüştürülerek saha çalışması tasarlanmıştır. Mayıs-Temmuz ayları boyunca eğitimi verilerek Kadem Doğan, Melisa Altunkanat ve Melis Kanadlı tarafından anketler uygulanmış ve sahada veri toplama aşaması gerçekleştirilmiştir. Sonrasında veriler analiz edilerek raporlanmıştır.

DURUM ANALİZİ İÇİN SAHA ARAŞTIRMASI

ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu çalışma; Kadın Koalisyonu ve KÖVED ortaklığı ile afet bölgelerinde kurulması planlanan "Kadın Yaşam Merkezleri" için kadınların ihtiyaçlarını belirlemek ve bölgede işbirliği yapılabilecek olan tüm kurumların olanakları, çalışma alanları, afet sonrası yaptıkları çalışmalar ve deneyimlerinin saptanması amacıyla gerçekleştirilmiştir.

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Afet illerinde ihtiyaç analizi yapabilmek ve sorunlara daha etkin yanıt verebilecek çalışmaların neler olması gerektiğini saptamak amacı ile tasarlanan durum analizi saha çalışması için 2 farklı hedef grup belirlenmiştir:

- 1-Hizmet verilecek olan kadınlar ve
- 2-İşbirliği yapılabilecek sahada çalışan kurum ve dernekler.

Çalışma için "Birey Bilgi Formu" ve "Deprem Bölgesinde Hizmet Sunan Kurum-Dernek-Bilgi Formu" olmak üzere iki ayrı form geliştirilmiştir (Ek 1). Formlar Adana, Mersin ve Hatay'da yaşayanlar ve Adana, Mersin ve Hatay'da deprem konusunda faaliyet yürüten kurumlar ile görüşmelerde kullanılmıştır.

Görüşmeler, yapılandırılmış ve yarı yapılandırılmış soru formları kullanılarak yüz yüze gerçekleştirilmiştir.

Birey bilgi formları, Adana ilinde deprem nedeniyle Adana'ya göç edenlerin yaşadığı, sosyo-ekonomik açıdan desteklenmesi gereken Adana'nın çeşitli mahallelerinden 71 kadınla ve Hatay Merkez ve Samandağ ilçesinde çadırlarda, konteynerlerde ve çeşitli mekânlarda konaklayan 68 kadınla görüşülerek doldurulmuştur.

Kurum-Dernek Bilgi Formu, Adana'da, Adana Barosu, Adana Büyükşehir Belediyesi Kadın ve Aile Hizmetleri Daire Başkanlığı, Seyhan Belediyesi Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü, Adana'da Cemalpaşa Mahallesi Muhtarlığı, Adana Kadın Dayanışma Merkezi ve Sığınmaevi Derneği (AKDAM), Adil Yargılanma Hakkına Erişim Derneği (AYHED), Adana PDR Derneği, Adana Çocuk ve Kadın Hakları Derneği, Toplumsal Cinsiyet ve Hukuk Çalışmaları Derneği (TOCH), İş Kadınları Derneği (İŞKAD), Medikal Arama Kurtarma Derneği (MEDAK), Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği Çukurova Şubesi (ÇYDD), Kalkınma Atölyesi, Meryem Kadın Kooperatifi, Gülen Yüzler Kadın Kooperatifi ve Çukurova Üniversitesi PDR Bölümü; Mersin'de, Hayat Ağacı Kadın Kooperatifi, Mersin Büyükşehir Belediyesi, Günebakan Kadın Derneği, Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği Mersin Şubesi, Mor Dayanışma Kadın Derneği; Hatay'da, Antakya Rotaract Kulübü Derneği, Samandağ Genç Girişimciler Derneği, Hatay Eczacılar Odası, Hatay Mimarlar Odası, Samandağ Kadın Dayanışma Derneği, Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği Hatay Şubesi, Hatay Deprem Dayanışma Derneği ile görüşülerek doldurulmuştur.

Anket uygulaması öncesi Adana, Hatay ve Mersin'de yer alan kurumlarla ilgili bir haritalama çalışması yürütülmüştür. Yerel yönetimlerin ve kamu kurumlarının kadınlara yönelik çalışma yürüten birimleri ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Bilgi formu uygulanırken kadın hakları alanında çalışan Sivil Toplum Kuruluşları (STK) önceliklendirilmiş, depreme yönelik çalışma yürüten baro ve meslek odaları ile de görüşme sağlanmıştır. Deprem sürecinde yerelde işlevsel olan ya da işlevsel olmaları beklenen kamu kurumları, yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları, baro ve meslek odaları başta olmak üzere deprem bölgesinde çeşitli kurumlarla iletişime geçilmiş ve görüşme talebinde bulunulmuştur.

Ancak anket için yapılan görüşmeler sürecinde çeşitli zorluklar yaşanmıştır. Kurumların yoğunluklarından kaynaklanan sorunlar nedeniyle randevu almak güçleşmiş ve zaman planlamasında aksaklıklar yaşanmasına yol açmıştır.

Kurumlarla yapılan görüşmelerde, verilerin yeterince ayrıştırılmadığı gözlemlenmiştir. STK'ların deprem bölgesine destek ulaştırmada kamunun çeşitli engellemeleriyle karşılaşmış olduğu, buna rağmen kendi çabalarıyla ve yerel yönetimlerden destek alarak özellikle merkezden uzak birimlere yardım iletme çalışmalarını gerçekleştirmiş olduğu izlenmiştir. Mevcut kaynakların, bu felaket sonucunda zarar gören kadınlara yeterli oranda ulaştırılmadığı gözlenmiştir. Anket uygulamaları sırasında kimi kurumlar bazı sorulara yanıt vermemeyi, bazılarında kanıt sunmamayı ve açıklama yapmamayı tercih etmişlerdir. Hatay ve Adana'da depremden zarar gören kadınların adres değişikliği yapması, kişilere ulaşmada zorluk yaşanmasına neden olmuştur. Toplu yaşam merkezlerinden örneklem seçilerek görüşmeler yapılmıştır.

Çalışmadan elde edilen veriler sayı (n) ve yüzde (%), ortalama±standart sapma, en düşük (minimum) ve en yüksek (maksimum) değerler ile özetlenmiştir.

ARAŞTIRMANIN BULGULARI

A. Afet Bölgesinde Kadınlardan Elde Edilen Bulgular

1. Katılımcıların Tanımlayıcı Özellikleri

Çalışmada Adana ilinde 71, Hatay ilinde 68 kadın olmak üzere toplam 139 kadın ile görüşme yapılmıştır. Görüşme yapılan kadınların tanımlayıcı özellikleri tablo 1'de izlenmektedir. Kadınların yaş ortalaması $38,9 \pm 12,8$, en düşük 18 en yüksek 81 yaşındadır; %10,8'i 18-24 yaş grubunda, %32,4'ü 25-34 yaş grubunda, %25,9'i 35-44 yaş grubunda, %16,5'i 45-54 yaş grubunda, %14,4'ü 55+ yaş grubundadır. Yaklaşık her 10 kadından 5'i ev işçisi konumundadır ve 10 kadından ancak 3'ü (%29,5) bir işte çalışmaktadır. Kadınların %71'i çocuk sahibidir.

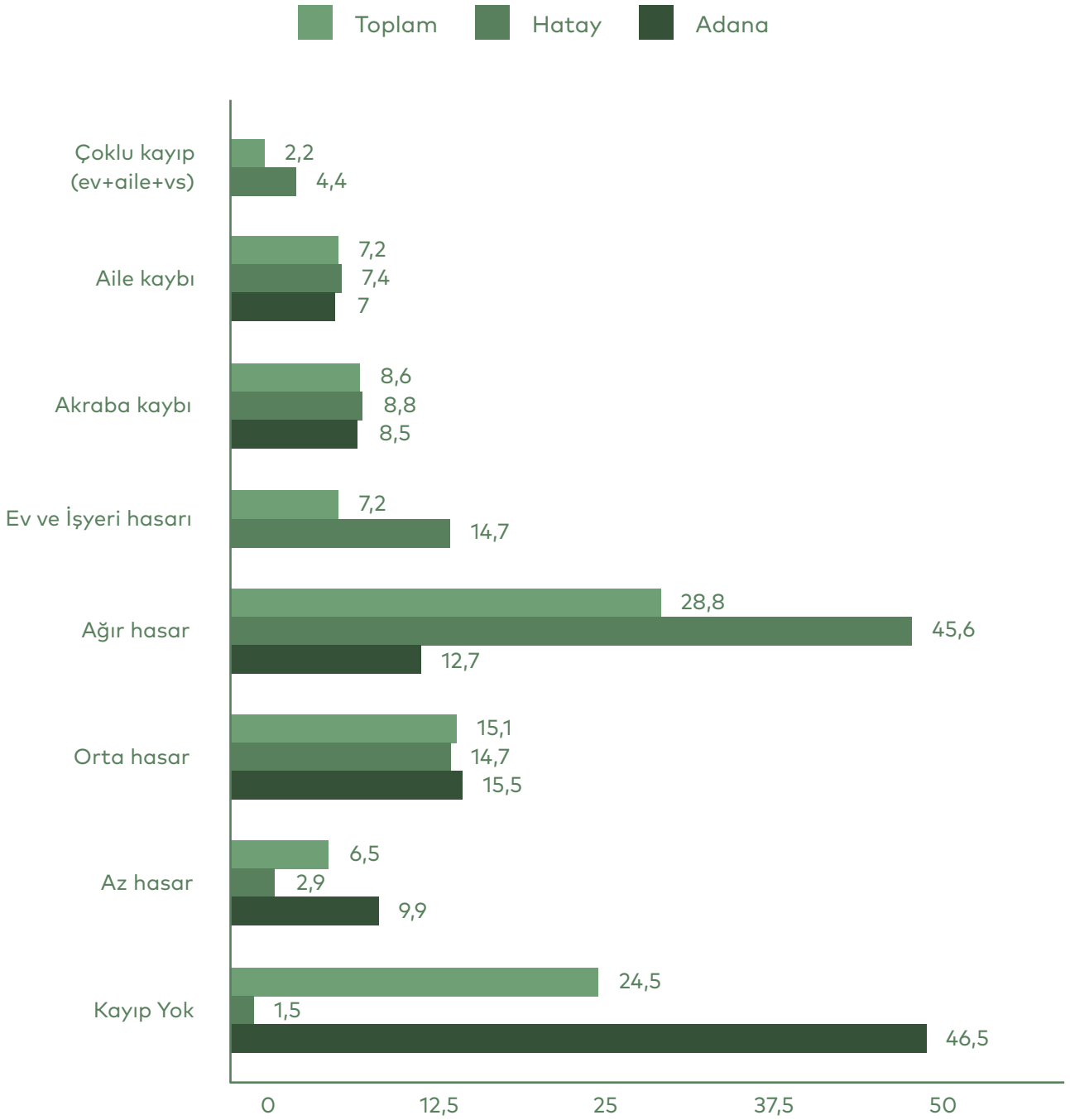

		Görüşme Yapılan İl				TOPLAM (n=139)	
		ADANA (n=71)		HATAY (n=68)			
		Sayı	(%)	Sayı	(%)	Sayı	(%)
Yaş Grubu	18-34	27	(38,0)	33	(48,5)	60	(43,2)
	35+	44	(62,0)	35	(51,5)	79	(56,8)
Çalışma Durumu	Çalışmıyor	3	(4,2)	30	(44,1)	33	(23,7)
	Çalışıyor	31	(43,7)	10	(14,7)	41	(29,5)
	Öğrenci - Ev işçisi	37	(52,1)	28	(41,2)	65	(46,8)
Meslek Grubu	Ev işçisi	31	(43,7)	27	(39,7)	58	(41,7)
	İşçi	11	(15,5)	8	(11,8)	19	(13,7)
	Memur	3	(4,2)	6	(8,8)	9	(6,5)
	Mimar Müh.	15	(21,1)	10	(14,7)	25	(18,0)
	Öğrenci	5	(7,0)	2	(2,9)	7	(5,0)
	Serbest meslek	6	(8,5)	15	(22,1)	21	(15,1)
Medeni Durum	Bekar	24	(35,2)	18	(26,5)	42	(30,2)
	Evlili	43	(60,6)	50	(73,5)	93	(66,9)
	Ayrılmış-Tek	4	(5,6)	0	(0,0)	4	(2,2)
Çocuk Sayısı	Bekar	24	(33,8)	18	(26,5)	42	(30,2)
	Çocuk yok	4	(5,6)	8	(11,8)	12	(8,6)
	1-2 çocuk	20	(28,2)	22	(32,4)	42	(30,2)
	3+ çocuk	24	(32,4)	20	(29,4)	44	(30,9)
Barınma Yeriinde Yaşadığı Kişi Sayısı	1-2	27	(38,0)	10	(14,7)	37	(26,6)
	3	15	(21,1)	12	(17,6)	27	(19,4)
	4	16	(22,5)	20	(29,4)	36	(25,9)
	5+	13	(18,3)	26	(38,2)	39	(28,1)

Tablo 1. Görüşme yapılan kadınların tanımlayıcı özellikleri

2. Yaşanan Kayıpların Özelliği

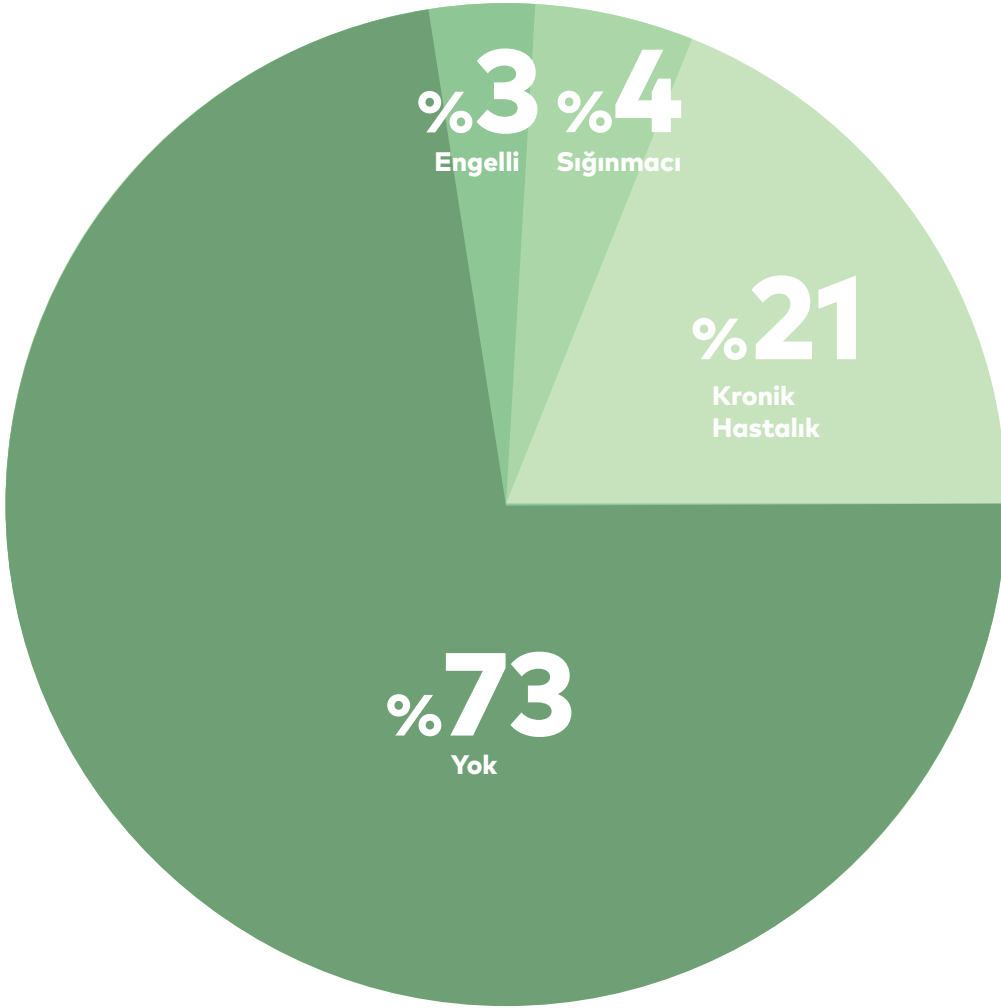
Görüşme yapılan kadınlardan can ve mal kaybı yaşamayanların oranı %24,5'tir, Kadınların %75'i bir şekilde kayıp ve hasar yaşadığını beyan etmiştir: Az hasar %6,5, Orta hasar %15,1, Ağır hasar %28,8, Ev ve işyeri hasarı %7,2, Akraba kaybı %8,6, Aile kaybı %7,2, çoklu kayıp (Ev+ aile vb. kaybı) %2,2. Bu oranlar illere göre farklılık göstermektedir. Hatay'da yaşayan kadınlarda ev+aile vb. gibi çoklu kayıp olmama oranı sadece %1,5 iken bu oran Adana ilinde %46,5'tir. Yaşanan kayıp türünün illere göre yüzdesi Şekil 1'de izlenmektedir.

Grafik 1. Yaşanan kayıp türünün illere göre yüzdesi

3. Kadınların Deprem Öncesi Özel Durumları

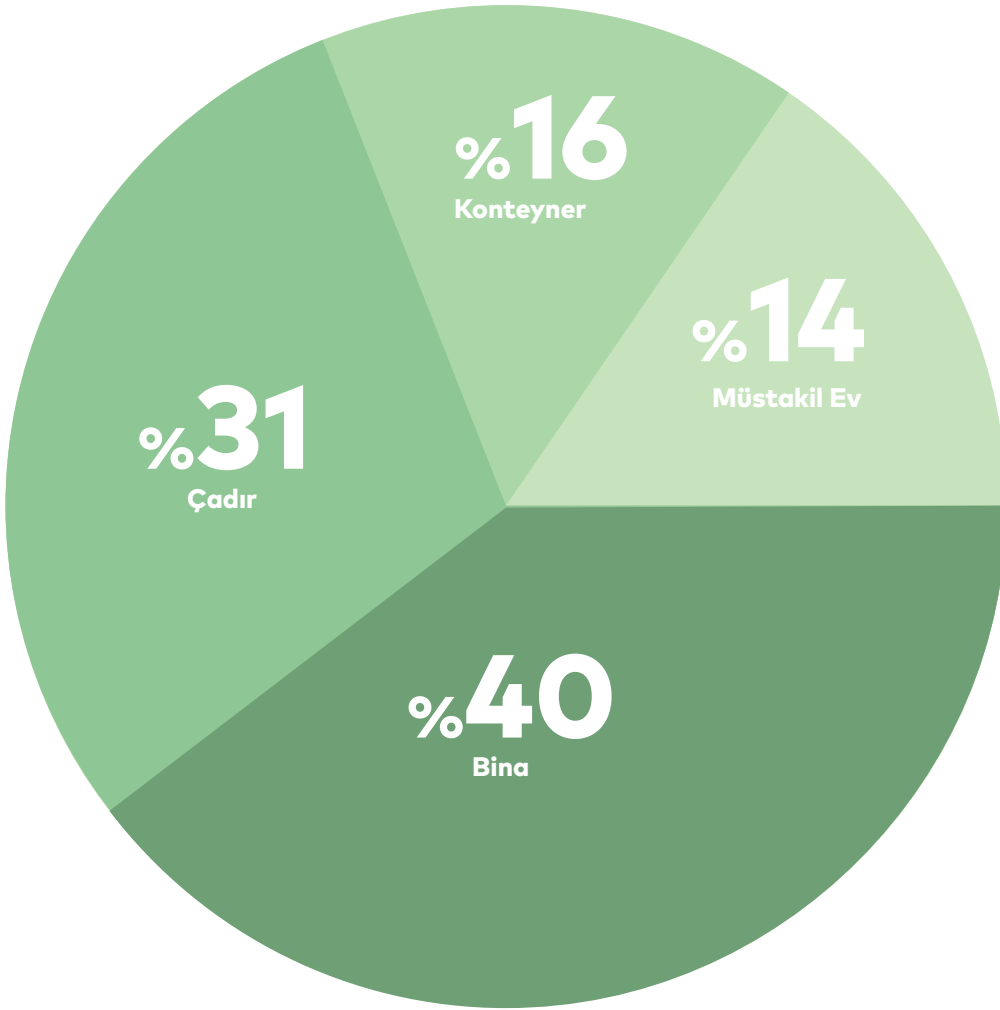
Kadınların özel bir durumunun olup olmadığı sorgulanmıştır: Özel bir durumu olan oranı %27,3'tür. Özel konumlar; Sığınmacı (n=5, %3,4), Engelli (n=4, %2,9), Kronik Hastalık (Tansiyon, Kalp Şeker, Diyaliz, Kanser, vs.) varlığı (n=29, %20,9) olarak sınıflandırılmıştır (Grafik 2).

Grafik 2. Kadınların özel durumlarının yüzdesi

4. Şu Andaki Barınma Yerinin Özelliği

Kadınlarda, çadırda kalanların oranı %30,9, konteynerde kalanların oranı %15,8, binada (Apartman katı, Yurtlar, Lojmanlar, Sığınak- Fuar alanı- Spor merkezi) kalanların oranı %39,6, müstakil evde kalanların oranı ise %13,7'dir (Grafik 3). Bu oranlar Hatay ilinde sırası ile %55,9, %32,4, %4,4 ve %7,4 iken Adana ilinde sırası ile %7,0, %0,0, %73,2 ve %19,7'dir.

Grafik 3. Kadınların şu andaki barınma yerinin dağılımı

		Görüşme Yapılan İl				TOPLAM (n=139)	
		ADANA (n=71)		HATAY (n=68)			
		Sayı	(%)	Sayı	(%)	Sayı	(%)
Barınma Yerinde Yaşadığı Kişi Sayısı	1-2	27	(38,0)	10	(14,7)	37	(26,6)
	3	15	(21,1)	12	(17,6)	27	(19,4)
	4	16	(22,5)	20	(29,4)	36	(25,9)
	+5	13	(18,3)	26	(38,2)	39	(28,1)

Kadınların yaklaşık yarısı barınma yerinde 4 ve daha fazla kişi ile birlikte yaşamaktadır.

5. Bireysel olarak destek talepleri

1) Sağlık Destek Talebi

Görüşme yapılan kadınlardan %56,8'i sağlık desteği talep etmiştir. Bu talebin büyük çoğunluğu (%48,9) ruhsal tedavi desteği (travma sonrası stres için destek, psiko-sosyal destek) alanındadır. Bu oranlar her iki ilde de birbirine yakın düzeydedir. İlaç, tıbbi cihaz vs. destek talebi toplamda %18'dir, bu oran Hatay ilinde %29,4 iken Adana ilinde %7,0'dır. Diğer türdeki sağlık ihtiyaçları düşük oranlardadır. İhtiyaç alanları tablo 2'de izlenmektedir.

	Görüşme Yapılan İl				TOPLAM (n=139)	
	ADANA (n=71)		HATAY (n=68)			
	Sayı	(%)	Sayı	(%)	Sayı	(%)
Sağlık desteği	41	(57,7)	38	(55,9)	79	(56,8)
Ruhsal tedavi desteği (travma sonrası stres desteği (Psiko- sosyal destek)	41	(57,7)	27	(39,7)	68	(48,9)
İlaç, tıbbi cihaz vs.	5	(7,0)	20	(29,4)	25	(18,0)
CSÜS (doğum kontrol araçları, gebelik testi, gebe izleme, yeni doğan, aşı vb.)	1	(1,4)	7	(10,3)	8	(5,7)
Fizik tedavi rehabilitasyon	7	(9,9)	1	(1,5)	7	(5,0)
Kalıcı veya geçici yaralanma nedeniyle sağlık bakım ihtiyacı	2	(2,8)	3	(4,4)	5	(3,6)
Hasta, yaşlı engelli bakımı	3	(4,2)	2	(2,9)	5	(3,6)
Ortez- protez	0	(0,0)	2	(2,9)	2	(1,4)
Diyaliz, Ketem vb. kit ihtiyaçları	0	(0,0)	2	(2,9)	2	(1,4)
Diğer	4	(5,6)	3	(0)	4	(2,9)

Tablo 2. İllere göre görüşme yapılan kadınların sağlık destek talepleri

II) Yaşamsal Genel Talepler

Görüşme yapılan kadınların yaşamsal destek talepleri incelendiğinde; Eşya talebi %87,1, Gıda %61,9, Barınma (çadır, konteyner vb.) %39,6, Giysi%38,8, Nakit %36,0, Su%26,6, İstihdam (hazırlık kursları ve işe yerleştirme) %25,9, Eğitim (örgün, yaygın, mesleki ya da iş ile ilgili, burs) %21,6, Hukuki destek (TCDŞ, ev-yapı, çalışma yaşamı ve diğer tüm haklarla ilgili) %21,6, Hijyen%20,9, Ulaşım (kent içi, şehirlerarası) %15,1, Kreş %6,5, Nakliye desteği %5,0 olarak gözlemlenmiştir. İllere göre ihtiyaç alanları tablo 3'te izlenmektedir. İllere göre destek talepleri incelendiğinde Adana ve Hatay'da büyük çoğunluğun eşya talep ettiği görülmektedir (%87,1). Hatay'da gıda talebi %85,3 iken Adana'da %39,4'tür. Barınma talebi Hatay'da Adana'dan daha yüksek olup bu oranlar sırasıyla %19,7 ve %60,3'tür. Adana'da su talebi bulunmazken Hatay'da suya erişim sorunu devam ettiği görülmekte ve görüşmeye katılan her 2 kadından biri su talep etmektedir (%54,4).

	Görüşme Yapılan İl				TOPLAM (n=139)	
	ADANA (n=71)		HATAY (n=68)			
	Sayı	(%)	Sayı	(%)	Sayı	(%)
Eşya	65	(91,5)	56	(82,4)	121	(87,1)
Gıda	28	(39,4)	58	(85,3)	86	(61,9)
Barınma	14	(19,7)	41	(60,3)	55	(39,6)
Giysi	2	(2,8)	52	(76,5)	54	(38,8)
Nakit	26	(36,6)	24	(35,3)	50	(36,0)
Su	0	(0,0)	37	(54,4)	37	(26,6)
İstihdam	14	(19,7)	22	(32,4)	36	(25,9)
Eğitim (örgün, yaygın, mesleki ya da iş ile ilgili, burs)	18	(25,4)	12	(17,6)	30	(21,6)
Hukuki destek	11	(15,5)	19	(27,9)	30	(21,6)
Hijyen	12	(16,9)	17	(25,0)	29	(20,9)
Ulaşım (kent içi, şehirlerarası)	9	(12,7)	12	(17,6)	21	(15,1)
Kreş	3	(4,2)	6	(8,8)	9	(6,5)
Nakliye desteği	5	(7,0)	2	(2,9)	7	(5,0)

Tablo 3. İllere göre görüşme yapılan kadınların yaşamsal destek talepleri

III) Barındığı veya Hizmet Aldığı Toplu Yaşam Merkezlerinde Verilen Hizmetlerin Yeterliliği

Kadınların yaşadığı ve hizmet aldığı toplu yaşam alanlarında sunulan hizmetlerin yetersizlik oranları tablo 4'te izlenmektedir. Fiziksel altyapı olanaklarında en çok yetersiz bulunan konu çocuk alanlarıdır (%76,3). 10 kadından 6'sı veya 5'i ışıklandırma, gıda - yeme - içme, tuvalet, hijyen, çamaşır yıkama ve duş olanaklarının yetersiz olduğunu bildirmektedir. Bu oran Hatay ilinde çok daha yüksektir.

Her 2 ilde de yaklaşık her 10 kadından 8'i veya 9'u ekonomik güçlenme çalışmaları, destekleyici araç gereç, farkındalık çalışmaları - dayanışma ortamları, meşguliyet tedavileri (resim, müzik, eliş atölye), kurum tanıma ve bilgilenme çalışmaları, güçlendirici çalışmaları, psikososyal destek çalışmaları, buldukları yerde karar mekanizmalarına katılımı, hizmet alanların çalışmalara katılım mekanizmaları, hizmet sunumunda mahremiyet sağlama olanağı gibi kadınları destekleyen güçlendiren çalışmaların yetersiz olduğunu bildirmiştir.

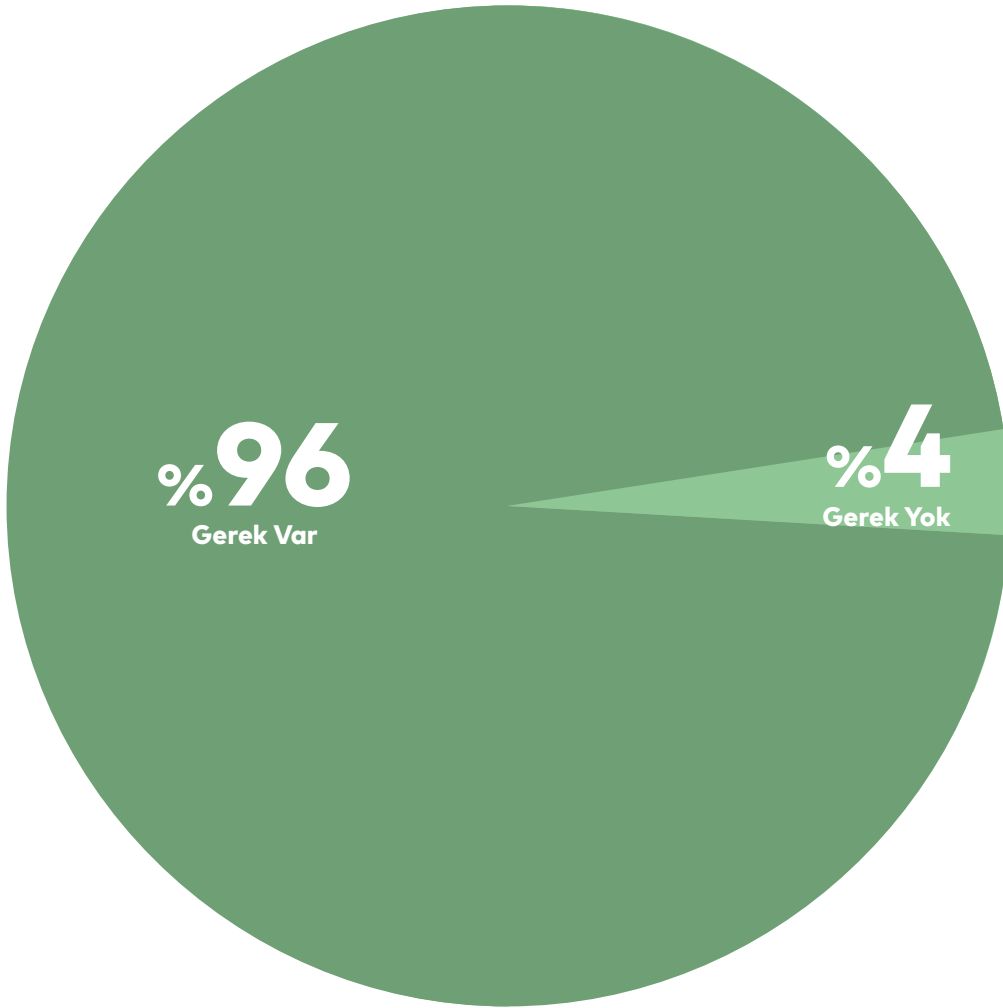

	Görüşme Yapılan İl				TOPLAM (n=139)	
	ADANA (n=71)		HATAY (n=68)			
	Sayı	(%)	Sayı	(%)	Sayı	(%)
Fiziksel Altyapı Olanakları						
Çocuk alanları	58	(81,7)	48	(70,6)	106	(76,3)
Işıklandırma	30	(42,3)	63	(92,6)	93	(66,9)
Gıda-yeme- içme	28	(39,4)	58	(85,3)	86	(61,9)
Tuvalet Olanakları	28	(39,4)	48	(70,6)	76	(54,7)
Hijyen	13	(18,3)	62	(91,2)	75	(54,0)
Çamaşır yıkama olanağı	22	(31,0)	50	(73,5)	72	(51,8)
Duş Olanakları	23	(32,4)	47	(69,1)	70	(50,4)
Çadır- konteyner Niteliği	21	(29,6)	30	(44,1)	51	(36,7)
Destek Olanakları						
Ekonomik güçlenme çalışmaları	65	(91,5)	63	(92,6)	128	(92,1)
Destekleyici araç gereç	64	(90,1)	61	(89,7)	125	(89,9)
Farkındalık çalışmaları - dayanışma ortamları	64	(90,1)	58	(85,3)	122	(87,8)
Meşguliyet tedavileri (resim, müzik, elişi atölye)	61	(85,9)	57	(83,8)	118	(84,9)
Kurum tanıma ve bilgilenme	60	(84,5)	56	(82,4)	116	(83,5)
Güçlendirici çalışmalar, psikososyal destek çalışmaları	58	(81,7)	59	(86,8)	117	(84,2)
Buldukları yerde karar mekanizmalarına katılımı	65	(91,5)	60	(88,2)	125	(89,9)
Hizmet alanların çalışmalara katılım mekanizmaları	64	(90,1)	59	(86,8)	123	(88,5)
Hizmet sunumunda mahremiyet sağlama olanağı	66	(93,0)	58	(85,3)	124	(89,2)

Tablo 4. İllere göre barındığı veya hizmet aldığı yaşam merkezlerinde verilen hizmetlerin yetersizlik oranları

IV) Kadın Yaşam Merkezi İhtiyacı

Kadınlara yöneltilen "Sizce yaşadığınız bu koşullarda bir kadın yaşam merkezine ihtiyaç var mı?" sorusuna bireylerin %96,4'ü evet yanıtını vermiştir (Grafik 5).

Grafik 5. Kadın Yaşam Merkezi İhtiyacı

"Sizce bu merkez nasıl olmalı, fiziksel olarak neleri içermeli ve bu yaşam merkezi ne tür destekler/hizmetler sunmalıdır?" sorusuna verilen açık uçlu yanıtlardan bazıları şöyle sıralanabilir;

"çocuk oyun alanı olmalı"

"çocuk ve kadın için ayrı ayrı psikososyal destek verilebilmeli"

"psikolojik destek, kolektif ve bireysel gelişim desteği vermeli"

"tek katlı, bahçeli, kadınların sosyalleşebileceği alan olmalı"

"kadınların bir araya gelebileceği ve üretim yapabileceği bir merkez olmalı"

"hukuki destek vermeli"

"çocuk eğitim desteği, şiddete karşı eğitim ve seminerler, üreme sağlığı"

"kreş olmalı, çocuk bakımı üzerine destek programları sunulabilir"

"kadınlara eğitim ve istihdam ve hijyen desteği verilmeli"

"atölyeler, tarım alanları, kütüphane, toplanma alanları, alternatif yaşsız okullar, bireysel/grup terapileri, sinema ve tiyatro alanı, görsel sanatlar atölyesi, eğlence üzerine buluşmalar olmalı"

"engelli erişimi, çocuklar için etkinlikler"

"gençlerin vakit geçirebileceği ortam, üniversite öğrencileri için bilgisayar ortamı, sertifikalı kurslar olmalı"

"kuaför hijyen alanı, bebek emzirme alanı, atölyeler, hukuki danışmanlık, psikolojik destek olmalı"

"kadın girişimcilere satış için stantlar açılmalı"

"kadın hastalıkları doktoru, çocuk doktoru olmalı"

"kadınların bilinçlendirilebileceği, meslek sahibi olacakları, hukuki-psikolojik destek alacakları bir merkez olmalı"

"spor salonu, bilgisayar internet ortamı olmalı"

"kültür-sanat kursları"

"mahremiyet ortamı içinde ihtiyaçlar giderilmeli"

"ücretsiz avukat desteği, çamaşır yıkama yerleri, cildiye doktoru, yabancı dil kursları, yemek kursları"

"kuaför, ağda, cımbız olmalı"

"kadınların ihtiyacına dair her şey olmalı"

B. Deprem Bölgesinde Hizmet Sunan Kurumlardan-Derneklerden Elde Edilen Bulgular

1. Görüşme Yapılan Kurumlar ve Dernekler

Çalışmada bölgede hizmet sunan 29 kurum, dernek, organizasyondan yapılandırılmış ve yarı yapılandırılmış formlar aracılığı ile görüş alınmıştır. Bölgede hizmet sunan kurum, dernek, organizasyonlar ve faaliyet alanları tablo 5'te izlenmektedir.

İl	Kurum	Deprem Sonrası Çalışmalar ve Sorunlar
Mersin	Büyükşehir Belediyesi Kadın ve Aile Hizmetleri Daire Bşk	Destek elemanı, malzeme, çadır kent, kreş, kadınlara özel malzemeler, online psikolojik destek
Mersin	Günebakan Kadın Derneği	Hijyen desteği için kampanya düzenlendi, misafirhane tedariki, 14 aileye yiyecek desteği. İzinlerde sıkıntı yaşandı
Mersin	Mor Dayanışma	Hijyen ürünleri desteği, erzak yardımı
Mersin	Hayat Ağacı Kadın Koop	Barınacak alan tedariki, gıda ve kıyafet yardımı
Mersin	Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği Mersin Şubesi	İhtiyaç temini, eşya desteği, çocuklar için psikososyal destek, ebeveynlere psikososyal destek
Hatay	Antakya Rotaract Kulübü Derneği	Erzak ve hijyen malzemeleri tedariki, barınacak alan tedariki, konteyner kent kurulumu. Yağmalanma yaşandı
Hatay	Samandağ Genç Girişimciler Derneği	Çadır desteği, erzak yardımı
Hatay	Eczacılar Odası	Sahra eczaneleri kuruldu, diğer illerden ilaçlar temin edildi, gönüllü eczacılar koordine edildi
Hatay	Mimarlar Odası	1.5 ay çevre illerden gelen kıyafet, yiyecek, çadırlar ihtiyaç listesi ile sahiplerine ulaştırıldı
Hatay	Samandağ Kadın Dayanışma Derneği	Her tür destek. Marta kadar çadır bulma zorluğu, az çalışan olduğu için iş yoğunluğu, yer-yön bilen kişi sayısı azlığı, araç sıkıntısı, hat sıkıntısı, telefon eksikliği
Hatay	Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği Hatay Şubesi	Koruyucu önleyici çalışmalar, şiddet mağdurları için rehberlik
Hatay	Deprem Dayanışma Derneği	Gıda, hijyen malzemesi, su vs. Doğru tespitlerde sorunlar yaşandı

İl	Kurum	Deprem Sonrası Çalışmalar ve Sorunlar
Hatay	Sığınmacı ve Göçmenlerle Dayanışma Derneği	Psikososyal destek, gıda yardımı, fizik tedavi, online terapi... Devamlılık sağlamakta sorunlar yaşandı
Adana	Murtçular Kadın Kooperatifi	Oyuncak, çocuk bezi, hasta bezi, iç çamaşırı, sabun, pijama, kıyafet, reçel, zeytin dağıtımı yapıldı
Adana	Sarıçam Belediyesi Kadın Kooperatifi	Erişte dağıtımı vs. yapıldı
Adana	Adana Kadın Kooperatifleri Üst Birliği	Gıda yardımı (reçel, nohut, fasulye), çarşaf, oyuncak, ped, temizlik/hijyen malzemesi, giysi, atkı dağıtımı yapıldı
Adana	Adana Çocuk ve Kadın Hakları Derneği	Gıda yardım kolileri, yeni ve 2. El giysiler, çocuklara oyuncak ve kırtasiye yardımı, çocuk bezi ve temizlik malzemeleri, kadın hijyen ve temizlik ürünleri dağıtıldı
Adana	Adana Büyükşehir Belediyesi Kadın ve Aile Hizmetleri Daire Bşk.	Hijyen kiti, çocuk kiti, eğitim kiti dağıtıldı, psikososyal destek çalışmaları, birebir danışmanlık ve yönlendirme yapıldı Kadın Yaşam Merkezi kurma protokolleri hazırlandı.
Adana	Adana İş Kadınları Derneği	İhtiyaca yönelik aynı yardım (gıda, hijyen, kılık-kıyafet) yapıldı
Adana	Seyhan Belediyesi Kadın ve Aile Hizmetleri Md.	Gıda kolisi, su, çadır/konteyner, hayvan yemi, hijyen paketi, bez ve mama dağıtıldı, kadın çiftçilere kompost desteği, kadın STK'lara fide desteği, arama-kurtarma ekibine ekipman desteği verildi, kütüphane kuruldu, ped üretildi, iç çamaşırı ve battaniye dikildi ve dağıtıldı, kuaför hizmeti verildi, çamaşırhane/duş alanı kuruldu
Adana	Adana Yardım Derneği	Deprem döneminde gıda, kıyafet, barınma desteği sunulmuştur
Adana	UCİM Saadet Öğretmen Çocuk İstismarı ile Mücadele Derneği	Yardım kolisi, gıda yardımı, hukuki destek, psikolojik destek, ulaşım / konaklama desteği, sağlık kiti desteği, eğitim desteği
Adana	Adil Yargılanma Hakkına Erişim Derneği (AYHED)	Deprem bölgesinde ulusal bazda çalışan insan hakları örgütleri ile beraber ortak raporlama çalışması yürütülmüştür
Adana	Meryem Kadın Koop.	Gıda, giysi, su, ekipman desteği verildi
Adana	Adana Yardım Derneği	Gıda, giyinme, barınma
Adana	Hayvanları Koruma Derneği Yüreğir Şubesi	Hayvan barınakları ve sokak hayvanları ile ilgilenildi

İl	Kurum	Deprem Sonrası Çalışmalar ve Sorunlar
Adana	Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği Çukurova Şubesi	Gıda kolisi, hijyen malzemeleri, yatak, battaniye, uyku tulumları, ayakkabı, giysi, çocuk için her türlü malzemeler, hasta bezleri, medikal malzemeler, su, temizlik ürünü, şampuan, kişisel bakım malzemeleri, kadın-erkek çamaşırları, çadır, eğitim ve kırtasiye setleri, TYT-AYT kitapları, oyuncak, deprem bölgesinde ailesini kaybetmiş ve evleri hasarlı 4000 öğrenciye burs, deprem bölgesinde ikamet eden öğrencilere nakit desteği verildi
Adana	SES (Sağlık ve Sosyal Hizmet Emekçileri Sendikası)	Adana'da hastane acillerinde gönüllü çalışmalara başlandı. Depremde mağdur olan çocuklarla ilgili koruma çalışmaları başlatıldı. Deprem bölgesinden gelen bebek ve çocuklara mama, su, kıyafet gibi acil ihtiyaçları karşılandı. Sendika bütçesi ve yardımlarla temel ihtiyaçlar ve lojistik destek verildi. Deprem bölgelerinin Sendika üyeleri ve sağlık emekçileri ile birlikte çadırkentlere ve köylere sağlık desteği verildi. Salgın hastalık ve kadın sağlığı üzerine bilgilendirme yapıldı.
Adana	Adana Tabip Odası	Depremden bu yana tüm bölgelerin lojistik merkezi oldu. Her türlü insani ve tıbbi yardım yapıldı

Tablo 5. Bölgede hizmet sunan kurum, dernek, organizasyonlar ve faaliyet alanları ve sorunlar

2. Depreme İlişkin Faaliyet Alanları

Kurum ve derneklerin faaliyet alanları tablo 6'da sunulmuştur.

	Sayı	(%)
Hizmet sunumu (destek)	19	(65,5)
Koruyucu /önleyici, güçlendirici çalışmalar	14	(48,3)
Meşguliyet tedavileri (resim, müzik, eliş atölyesi)	12	(41,4)
Eğitim	10	(34,5)
Destek mekanizmaları, sticker, afiş, broşür, güvenlik olanakları, hijyen -çöpler	8	(27,6)
Çeşitli gösteri ya da sanatsal etkinlikler	8	(27,6)
Hukuki destek	7	(24,1)
Hayvan ya da bitki yetiştirerek iyileşmeye destek imkanları	4	(13,8)
Sağlık	4	(13,8)

Tablo 6. Kurum ve derneklerin faaliyet alanları

3. Güçlendirici Çalışmalar

Kurum ve derneklerin güçlendirme çalışmaları tablo 7'de izlenmektedir. Yarısı farkındalık ve dayanışma/sosyalleşme çalışmaları yaptığını, 3'te 1'i ise birincil ve ikincil travma ile başa çıkma desteği sunduğunu belirtmiştir.

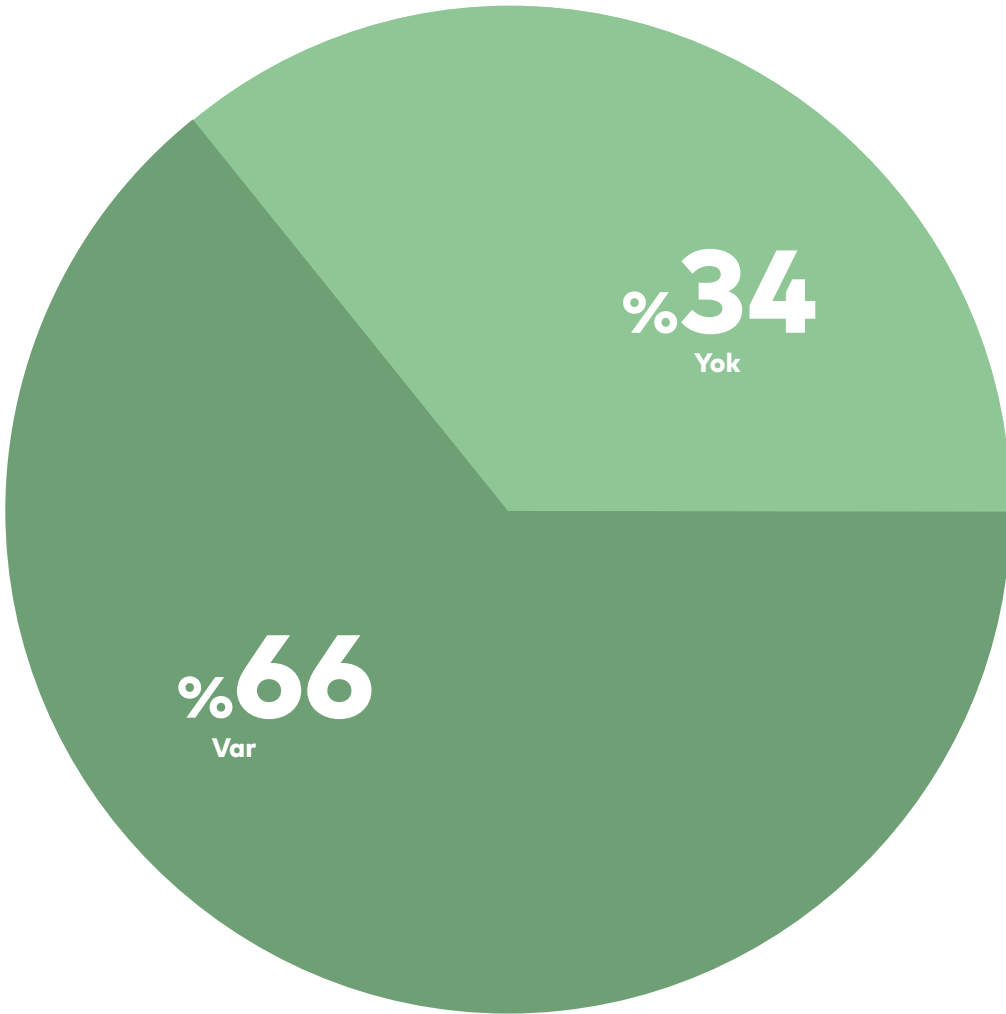
	Sayı	(%)
Farkındalık çalışmaları	16	(55,2)
Dayanışma/sosyalleşme ortamları	15	(51,7)
Kurum tanıma ve bilgilenme	13	(44,8)
Ekonomik güçlenme (meslek edindirme, işe yerleştirme, pazar bulma, satış)	12	(41,4)
Travma ile baş etme ile ilgili çalışmaları	11	(37,9)
Çalışanlara ikincil travmadan kurtulmaları için verilen destek (öz bakım)	10	(34,5)

Tablo 7. Kurum ve derneklerin güçlendirme çalışmaları

4. Mahremiyet

Kurumların %66'sı hizmet sunarken mahremiyet sağladığını beyan etmiştir. (Grafik 6).

Hizmet Sunumunda Mahremiyet Sağlayabilme Olanığı

Grafik 6. Kurumların hizmet sunarken mahremiyet sağlayabilme olanağı

5. Afet Bölgesinde Başvurular Nasıl Yapılıyor

	Sayı	(%)
Kendileri başvuruyor	24	(82,8)
Alandaki Kurumlardan/STK'lardan, muhtarlıklardan yönlendirme yapıyor	21	(72,4)
Hizmet alanın tavsiyesi ile	18	(62,1)
Toplu yaşam merkezlerinde tabeladan görerek	9	(31,0)
İlan, afiş	5	(17,2)

Tablo 8. Kurum ve derneklere başvuru yolu

6. Engeller, Riskler, Önlemler ve İhtiyaçlar

Kurum ve derneklerin yaklaşık 3'te 2'si destek ulaştırmada engeller ile karşılaştığını belirtmekte, kendilerinin de barınma, malzeme ve tüm ihtiyaçlara cevap vermede yetersiz kaldıklarını beyan etmektedir. Ayrıca bölgede madde kullanımı ve benzeri alışkanlıklarda artış, ayrımcılığa maruz kalma ve güvenlik önlemlerinde yetersizlik, toplumsal cinsiyet eşitliğini gözetemeyen çalışmaların yetersizliği oranlarının %40'ın üzerinde olduğunu bildirmişlerdir (Tablo 9).

Ne tür engel ve riskler yaşıyor veya tanık olunuyor?	Sayı	(%)
Destek ulaştırma engelleri (desteğe ulaşmada, destek ulaştırmada, dağıtımda)	19	(65,5)
Barınma, malzeme ve tüm ihtiyaçlara cevap vermede yaşanan yetersizlik	17	(58,6)
Hizmetlere erişimde yaşanan sorunlar (uzaklık, araç bulmada sorun vs.)	15	(51,7)
Cinsiyete dayalı şiddet (çocuk yaşta evlilikler, cinsel istismar, kadın bedeni üzerinden para kazanma)	15	(51,7)
Toplumsal cinsiyet eşitliğini gözetemeyen çalışmaların yetersizliği	14	(48,3)
İhtiyaçlara ulaşımındaki engeller (ayrımcılık, uzaklık, araç yokluğu, adres bilmeme, haberdar olmama vb.)	12	(41,4)
Hasta, yaşlı, engelli, çocuk bakımı sorunları	13	(44,8)
Madde ve benzeri alışkanlıklarda artış	13	(44,8)
Ayrımcılığa maruz kalma (Suriyeliler, Göçmenler, LGBTI+, vs.)	12	(41,4)
Güvenlik önlemlerinin yetersizliği	12	(41,4)
Diğer	2	(6,9)

Tablo 9. Kurum ve derneklerin yaşadığı engeller ve riskler

7. Engel ve Risklere Karşı Alınan Önlemler ve İhtiyaçlar

Kurum ve derneklerin engeller ve risklere karşı önlem çalışmaları ve ihtiyaç alanları tablo 10'da izlenmektedir.

Kurumların, önlem çalışmaları olarak; verilen hizmetlere ilişkin bilgilendirme duyuru yapma çalışmaları, depremzedelerin normal yaşama dönüş çalışmalarına katılmasını sağlama çalışmaları yapmaktadır. Toplumsal cinsiyete dayalı şiddetten korunmak için açıklayıcı, uyarıcı afiş, pankart, broşür ya da stickerler kullanma oranı ise %27,6'tır.

Kurumlar, risklere karşı ihtiyaç duyulan alanlarının oranlarını ise şöyle belirtmişlerdir; kadın örgütlenmesine destek, kadın yaşam merkezi ve benzeri merkezlerin güçlendirilmesi (%48,3), güvenlik önlemleri (%44,8), ayrımcılığı önleyici ve toplumsal cinsiyete odaklı hizmet çalışmaları (%41,4), savunuculuk çalışmaları (%41,4), depremzedelerin/kadınların kararlara katılımını sağlama çalışmaları (%34,5).

	Sayı	(%)
Önlem Çalışmaları		
Verilen hizmetlere ilişkin bilgilendirme duyuru yapma	17	(58,6)
Normal yaşama dönüş çalışmalarına katılması (çalışmalarda sorumluluk alma, yemek dağıtımına destek, gönüllü eğitim verme, temizliğe katılım vb.)	15	(51,7)
Hizmet alanlara sunulan farkındalık eğitimleri	14	(48,3)
Hizmet sunuculara eğitimler	11	(37,9)
Şikayet/öneri kutuları ya da hatlar, linkler oluşturma	11	(37,9)
Toplumsal cinsiyete dayalı şiddetten korunmak için açıklayıcı, uyarıcı afiş, pankart, broşür ya da stickerlar	8	(27,6)
İhtiyaç Alanları		
Kadın örgütlenmesine destek, Kadın yaşam merkezi ve benzeri merkezlerin güçlendirilmesi	14	(48,3)
Güvenlik önlemleri	13	(44,8)
Savunuculuk çalışmaları	12	(41,4)
Ayrımcılığı önleyici ve toplumsal cinsiyete odaklı hizmet	12	(41,4)
Çocuk hasta, yaşlı, engelli bakım desteği	11	(37,9)
Afet bölgesinde yaşayanların /kadınların kararlara katılımı	10	(34,5)

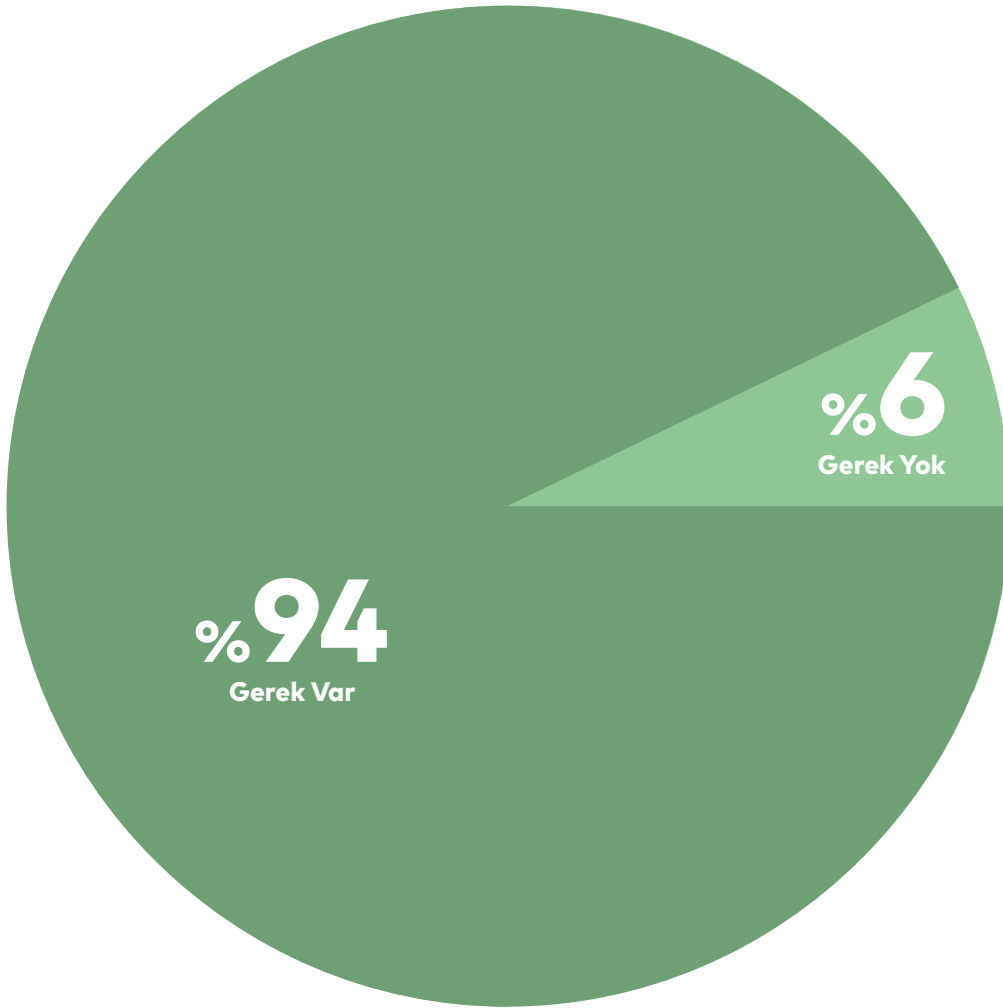
Tablo 10. Engeller ve risklere karşı alınan önlem ve ihtiyaç alanları

8. Kadın Yaşam Merkezi İhtiyacı

Kurumlara yöneltilen "Sizce yaşadığınız bu koşullarda bir kadın yaşam merkezine ihtiyaç var mı?" sorusuna kurumların %94,0'ı evet yanıtını vermiştir.

Kadın Yaşam Merkezi İhtiyacı

Grafik 7. Kadın Yaşam Merkezi İhtiyacı

ARAŞTIRMANIN SONUÇLARI

Elde Edilen Sonuçlar ve Yol Haritası

Görüşme yapılan her 4 kadından 3'ü bir şekilde kayıp ve hasar yaşadığını beyan etmiştir. Hatay'da yaşayan neredeyse tüm kadınların bir kayıp yaşadığı (can veya mal kaybı) görülmektedir. Bu nedenle kadınların büyük çoğunluğu çadır veya konteyner gibi geçici barınma alanlarında yaşamlarını sürdürmektedir. Kadınların yaklaşık yarısı barınma yerinde 4 ve daha fazla kişi ile birlikte yaşamaktadır. Bu veriler kadınların yaşam alanında mahremiyetten yoksun bir yaşam sürdürdüğüne işaret etmektedir.

Görüşmeler, kadınların taleplerinin büyük çoğunluğunun birincil temel yaşamsal ihtiyaçlar olduğunu ortaya koymaktadır; (eşya talebi %87,1, gıda %61,9, barınma %39,6, giysi%38,8, nakit %36,0, su%26,6) halen ön safhada yer almaktadır. Hatay'da gıda talebi %85,3, barınma talebi %60,3, su talebi %54,4'tür. Bu veriler Hatay'da gıdaya, suya erişim gibi hayati gereksinim sorunlarının büyüklüğünü ortaya koymaktadır. Bunlara ek olarak her iki kadından biri sağlık desteği talep etmektedir. Bu taleplerin büyük çoğunluğu ruhsal tedavi desteğidir.

Temel yaşam ihtiyaçları henüz karşılanmamış olan kadınların ikincil ihtiyaç talepleri dolayısı ile daha düşük oranlardadır; bu ihtiyaçlar sırası ile istihdam %25,9, eğitim %21,6, haklarla ilgili hukuki destek %21,6, hijyen %20,9, ulaşım %15,1, kreş %6,5 ve nakliye desteği %5,0 olarak gözlemlenmiştir.

Kadınlar, onlara hizmet sunulan yaşam alanlarında fiziksel altyapı olanaklarında özellikle çocuk oyun alanlarının çok yetersiz olduğunu beyan etmektedir (%76,3). Her 10 kadından 6'sı gıda-yeme-içme, tuvalet, hijyen, çamaşır yıkama ve duş olanaklarının yetersiz olduğunu, ışıklandırma aydınlatma, güvenlik gibi en temel hizmet ve desteklerden mahrum olduğunu bildirmektedir.

Ayrıca kadınların büyük çoğunluğu, psikososyal destek çalışmaları, dayanışma ortamları, meşguliyet tedavileri (resim, müzik, eliş atölye), güçlendirici çalışmaları, buldukları yerde karar mekanizmalarına katılım, hizmet sunumunda mahremiyet sağlama olanağı gibi kadınları destekleyen güçlendiren çalışmaların yetersiz olduğunu bildirmektedir.

Kadınların en fazla çocuk oyun alanları, kreş, kişisel bakım, eğitim, psikolojik destek talep ettikleri görülmektedir. Kadınların bu ihtiyaç ve taleplerinin bölgede çalışan kurum veya dernekler tarafından karşılanmasında sınırlılıklar olduğu izlenmektedir. Kurumların sunduğu koruyucu /önleyici, güçlendirici çalışmalar %48,3, meşguliyet tedavileri (resim, müzik, eliş atölyesi) %41,4, çeşitli gösteri ya da sanatsal etkinlikler %27,6, iyileşmeye destek imkanları %13,8 gibi düşük oranlardadır.

İki dernekten 1'i farkındalık ve dayanışma/sosyalleşme çalışmaları yaptığını, ancak sadece 3'te 1'i birincil ve ikincil travma ile başa çıkma desteği sunduğunu belirtmiştir. Oysa kadınlarla yapılan bireysel görüşmelerde hemen hemen tümü en çok gereksinim duyulan alanın psikososyal destek olduğunu bildirmiştir.

Kurum ve derneklerin yaklaşık 3'te 2'si destek ulaştırmada engeller ile karşılaştığını belirtmekte, kendilerinin de barınma, malzeme ve tüm ihtiyaçlara cevap vermede yetersiz kaldıklarını beyan etmektedir. Yüzde 41,4'ü ihtiyaçlara ulaşımında engeller (ayrımcılık, uzaklık, araç yokluğu, adres bilmeme, haberdar olmama vb.) yaşadığını beyan etmektedir.

Ayrıca bölgede madde kullanımı ve benzeri alışkanlıklarda artış, cinsiyete dayalı şiddette (çocuk yaşta evlilikler, cinsel istismar, kadın bedeni üzerinden para kazanma) artış, ayrımcılığa maruz kalma ve güvenlik önlemlerinde yetersizlik gözlemlerinin %40'ın üzerinde olduğunu bildirmişlerdir.

Kurum ve dernekler karşılaştıkları bu engeller ve gözlemedikleri risklere karşı önlem alabilme oranlarını %50'nin altında beyan etmiştir.

Kurumlar, önlem çalışmaları olarak; verilen hizmetlere ilişkin bilgilendirme, duyuru yapma çalışmaları, depremzedelerin normal yaşama dönüş çalışmalarına katılmasını sağlama çalışmaları yapmaktadır. Toplumsal cinsiyete dayalı şiddetten korunmak için açıklayıcı, uyarıcı destek kullanma oranı ise sadece %27,6'tır.

Kurumlar, risklere karşı ihtiyaç duyulan alanlarının ise; kadın örgütlenmesine destek, kadın yaşam merkezi ve benzeri merkezlerin güçlendirilmesi (%48,3), güvenlik önlemleri (%44,8), ayrımcılığı önleyici ve toplumsal cinsiyete odaklı hizmet çalışmaları (%41,4), savunuculuk çalışmaları (%41,4), depremzedelerin/kadınların kararlara katılımını sağlama çalışmaları (%34,5) olarak sıralamıştır.

Bu veriler ışığında bölgede toplumsal cinsiyet eşitliğini gözeten hizmetlerin-çalışmaların sınırlı olduğu, bu konuda hem bireylerin hem de kurumların ihtiyaç duyduğu görülmektedir.

Bölgede görüşme yapılan hem kadınlar hem de kurumların hemen hemen tümü kadın yaşam merkezine ihtiyaç olduğunu bildirmiştir (kadınların %96'sı kurumların ise %94'ü ihtiyaç belirtmiştir). Ayrıca kadınların talep ettiği, tanımladığı kadın yaşam merkezi içeriği ve alanları ile kurumların tanımladığı, talep ettiği içerik ve alanların birbiri ile çok örtüştüğü izlenmektedir. Bu merkezlerde ağırlıklı olarak psikososyal destek, eğitim, istihdama dayalı faaliyetler, şiddetten korunma, kreş, çocuklar için özel alanlar, kuaför, duş/wc, çamaşırhane gibi en temel ihtiyaçların yanı sıra kadın hakları, çocuk hakları, dezavantajlı bireylere, yalnız yaşayan kadınlara yönelik koruyucu ve güçlendirici çalışmaları da kapsayan faaliyetler yürütülmesi gerektiği bildirilmiştir.

Saha araştırması ile saptanmış olan; afet sonrası yaşanan sorunlar, oluşan durumlar, gelişen ihtiyaçlar, hem kadınların hem de kurumların talepleri bölgede kadın yaşam merkezlerine ihtiyaç olduğunu açıkça ortaya çıkarmaktadır.

Çalışmadan elde edilen sonuçlar; bir katılımcının beyan ettiği gibi ("kadınların ihtiyacına dair her şey olmalı") kurulacak olan "Kadın Yaşam Merkezi"nde kadınların fiziksel ve ruhsal iyiliğini destekleyecek kadınlığa dair her şeyin olması gerektiğini vurgulamaktadır. Nihayetinde bu çalışmadaki izlem, gözlem ve görüşmelerle elde edilen bulgular kurulması planlanan "Kadın Yaşam Merkezleri"nin gerekliliği konusunda somut kanıtlar ortaya koymuş, bu merkezlerin işlevi ve faaliyetleri konusunda yol haritası oluşturulmasını sağlamıştır.

Özetle kadınlar ve çocuklar için yaşama dair her desteğin bir arada sunulduğu (oyun alanları bulunan, çocuk eğitimi, sosyal aktiviteler ile kadınların sosyalleşebileceği, kreş, kuaför, iş bulma ve eğitim imkanları, çeşitli kurslar, psikososyal destek (çocuk ve kadın için), hukuki destek, sağlık hizmetleri, hijyen alanları, giyim ve beslenme desteği), kadınların bir araya gelebileceği, üretebileceği, karar mekanizmalarına katılımın sağlanabileceği, ulaşımı kolay kompleks bir yapı geliştirmek depremin yol açtığı yaraları bir ölçüde de olsa onarmaya önemli katkı sunacaktır.

EKLER

Ek 1: Kadın Yaşam Merkezi

Kadın Yaşam Merkezleri, depremden doğrudan etkilenen illerde tercihan belediyelere ait binalar içerisinde tespit edilenlerde ya da uygun görülen arsaların üzerine prefabrik olarak yapılabilecek; sağlam, ulaşılabilir, güvenli, mümkünse sunulan diğer hizmetlere yakın, iklimlendirmesi olan/olması için teknik alt yapısı olan, Kadın Koalisyonu tarafından belirlenen içerik ve uygulama programı ile ilgili ilde bulunan ve Koalisyonun bileşeni olan kadın örgütleri tarafından çalışmalarını yürütecek olan merkezler olarak planlanmıştır.

Yaşam merkezleri aracılığı ile yürütülecek faaliyetlerle başta yalnız (tek) ebeveyn kadınların, çocukların ve tüm eşit olmayan koşullarda yaşayan grupların, güvenli bir biçimde bir araya gelip hakları konusunda bilgi edinebileceği, farkındalıklarının artırılacağı, ihtiyaca göre ilgili kurum ve kuruluşlara yönlendirmelerinin yapılabileceği, çamaşırhane, banyo, mutfak gibi günlük ihtiyaçlara cevap veren alanları ile psiko-sosyal desteğin ve grup çalışmalarının yürütülebileceği, oyun odalarını içeren, birlikte sohbet edip zaman geçirebilecekleri sosyalleşme mekanlarının hayata geçirilmesi hedeflenmiştir.

Kadın Yaşam Merkezleri sadece deprem sonrası yaşanan yıkımın yarattığı sorunların giderilmesi için değil kalıcı olacak, başta kadınların ve kız çocukların kararlara katılımlarıyla kendi güçlenme alanlarını yaratabilecekleri yeni bir model olarak tasarlanmıştır. Bu model, hizmet alan ve veren ilişkisinin ötesine geçerek kadınlar tarafından doğrudan yürütülecek uzun vadede depremden etkilenen tüm bölgenin yeniden yapılaşması ve hayatın kurulması sürecine hitap ettiği kesimlerin katılım mekanizmalarını yaratarak hizmet edecektir.

Kadın Yaşam Merkezi Temel Faaliyetleri

Kadın Yaşam Merkezlerinde yürütülecek faaliyetlerle başta yalnız (tek) ebeveyn kadınların, çocukların ve tüm eşit olmayan koşullarda yaşayan grupların, güvenli bir biçimde bir araya gelip hakları konusunda bilgi edinebileceği, farkındalıklarının artırılacağı, ihtiyaca göre ilgili kurum ve kuruluşlara yönlendirmelerinin yapılabileceği, çamaşırhane, banyo, mutfak gibi günlük ihtiyaçlara cevap veren alanları ile psikososyal desteğin ve grup çalışmalarının yürütülebileceği, oyun odalarını içeren, birlikte sohbet edip zaman geçirebilecekleri sosyalleşme mekanlarının hayata geçirilmesi hedefiyle;

Danışmanlık: Kadın Yaşam Merkezi'ne başvuran/gelen kadınlara ilk görüşme formu üzerinden ihtiyaç tespiti yapılması ve ilgili danışmanlık birimine (psikolojik-hukuki-sosyal destek) yönlendirilmesi. Kadınların, çocukların psikolojik sağlamlığıyla ilgili birimlere yönlendirme yapılması.

Psikososyal destek: Merkez bünyesinde meslek uzmanları tarafından düzenli PSS desteği verilmesi (birey ve grup çalışmaları yapılması) Depremden etkilenen grupları bir araya getirerek psikolog eşliğinde grup çalışmaları yapmak.

Hukuki destek: Gönüllü avukat desteği sağlanması. Haklar konusunda, nafaka, miras hukuku vb. konularında bilgilendirme oturumları düzenlemek.

Güçlenme Atölyeleri: Psiko-sosyal, ekonomik, sosyal güçlenme konularında atölyeler düzenlemek, bilgilendirme yapmak, farkındalık oluşturmak. Aktiviteler yapmak. Ev ziyaretleri düzenlemek.

Özbakım İhtiyaçları: Merkezde yer alacak çamaşırhane ve duş alanının kadınlar tarafından kullanılması ve öz bakımla ilgili bilgilendirme oturumları düzenlemek.

Sosyalleşme: Merkezde düzenli etkinliklerin yapılması (Kahve sohbetleri, piknik vb.).

Çocuklar için Güvenli Alan/Oyun Alanı:

Merkeze gelen kadınların çocuklarına özel bir alanda (konteyner çocuk oyun alanı) çocuk gelişimcisi eşliğinde çalışmalar yapılması. Çocuklarla ilgili yapılacak çalışmalarda çocukların izlenmesi ve tırnak yeme, altını ıslatma ya da şiddet eğilimi gösterenlerin psikoloğa yönlendirilmesi ve de izlenmesi.

Kadın Yaşam Merkezi Tanıtım Çalışmaları:

Merkezde yapılan çalışmaların ulusal/uluslararası alanlarda, sosyal medyada tanıtımının yapılması.

İllerde ihtiyaç duyan yerel yönetimler, STK'lar ve diğer kurumlara afetlere ilişkin Koalisyonunun uzmanlık alanı çerçevesinde kapasite gelişimi eğitimleri vermek.

Merkezde sunulmayan hizmetlerle ilgili haritalama çalışmaları yapmak ve söz konusu kurumların tanıtımı için hem ziyaretler hem de uzmanların yapacağı bilgilendirme faaliyetleri organize etmek.

Sivil toplum örgütlerinin merkezde çalışmalarına, işbirliğine aracılık yapmak.

Merkeze gelen kadınların, merkezle iletişime geçen kadınların, kamu kurumlarıyla, yerel yönetimlerle bağını kurmak, ihtiyaçları doğrultusunda yönlendirmeler yapmak.

Savunuculuk çalışmalarına ortam hazırlamak

Bu tür çalışmaları yapan kurumlarla deneyim paylaşımı çalışmaları

Koruyucu önleyici çalışmalar

Toplumsal cinsiyet perspektifi ile yeniden yapılanma süreci çalışmaları

Ek 2. Anket formları

AFET İLLERİNDE DURUM ANALİZİ Depremzede Birey Bilgi Formu

Tarih: ..... /... /..... Görüşme yapan Kişi: .....
İl: a) Adana b) Mersin c) Hatay d) Malatya e) Diğer

1. **Cinsiyeti:** a) Kadın b) Erkek c) Diğer d) Açıklamak istemiyorum

2. **Yaşı:** .....

3. **Mesleği /Eğitimi:** .....

4. **Medeni durum :** a) Bekar-Yalnız b) Evli Çocuk sayısı: ..... c) Tek ebeveyn

5. **Depremde yaşadığı kayıp :**

Açıklama: .....

6. **Özel bir konumu var mı?**

a) Sığınmacı b) Engelli c) Deprem Sonrası Sekel-Yaralanma vs.

d) Kronik Hastalık (Tansiyon, Kalp Şeker, Diyaliz, Kanser, vs.) e) Diğer .....

7. **Nerede Barınıyor?**

a) Çadır ( ) kent ( ) bağımsız çadır

b) Konteyner ( ) kent ( ) bağımsız

c) Bina ( ) kira desteği, (yurtlar lojmanlar vs.)

d) Bağımsız müstakil ev

e) Sığınak- Fuar alanı- Spor merkezi vs.

Barınma ortamında kaç kişisiniz? .....

8. **Ne tür desteğe ihtiyacı var?**

a) Sağlık desteği

1) Ortez- protez Açıklama: .....

2) İlaç, tıbbi cihaz vs. Açıklama: .....

3) Kalıcı veya geçişi yaralanma nedeniyle sağlık bakım ihtiyacı

4) Diyaliz

5) Ketem vb. kit ihtiyaçları

6) CSÜS (doğum kontrol araçları, gebelik testi, gebe izleme, yeni doğan, aşı vb.)

7) Ruhsal tedavi desteği (travma sonrası stres destek çalışmaları (Psiko- sosyal destek)

8) Fizik tedavi- rehabilitasyon vs.

9) Hasta, yaşlı engelli bakımı

b) Eğitim (örgün, yaygın, mesleki ya da iş ile ilgili, kreş, burs)

Açıklama: : .....

c) Eşya - gıda, giysi, hijyen ürünleri, su, vs.

Açıklama: : .....

d) Ulaşım (kent içi, şehirlerarası)

e) Nakliye desteği (eşya vb.)

f) Nakit

g) Hukuki destek (TCDŞ, ev-yapı, çalışma yaşamı ve diğer tüm haklarla ilgili)

h) İstihdam (hazırlık kursları ve işe yerleştirme, işyerinde hak ihlalleri açısından izleme)

i) Barınma (çadır, konteyner vb.)

j) Hijyen, (duş, çamaşırhane vb.)

9. Barındığı veya hizmet aldığı toplu yaşam merkezlerinde;

	Yok - Çok az	Yetersiz	Yeterli	Kısaca açıklar mısınız
1. Çadır- konteyner sayısı -Niteliği				
2. Işıklandırma				
3. Tuvalet Olanakları				
4. Duş Olanakları				
5. Çamaşır yıkama olanağı				
6. Çocuk alanları				
7. Kurum tanıma ve bilgilenme				
8. Güçlendirici çalışmalar, psikososyal destek çalışmaları				
9. Farkındalık çalışmaları - dayanışma ortamları				
10. Hayvan - bitki yetiştirerek iyileşmeye destek imkanları				
11. Meşguliyet tedavileri (resim, müzik, el işi atölye)				
12. Çeşitli gösteri ya da sanatsal etkinlikler				
13. Ekonomik güçlenme için yapılan çalışmalar (ürün satışı desteği, pazar bulma işe yerleştirme vb.)				
14. Destek hizmetleri (steker, afiş, broşür, güvenlik, hijyen çöpler)				
15. Sağ kalanların buldukları yerde karar mekanizmalarına katılımı				Hangi konularda söz sahibi olabiliyorsunuz?
16. Hizmet sunumunda mahremiyet sağlama olanağı (Özel görüşme odaları, Şikayet kutusu vs.)				(Olamıyorsa sizce neden?)
17. Hizmet alanların çalışmalara, katılım mekanizmaları				

10. Barındığı yer toplu yaşam merkezi ve bina dışında çadır ve / veya benzeri bir baraka ise olanaklarınız nelerdir;

- Duş/banyo .....
- Çamaşırhane .....
- Yeme-içme .....
- Hijyen, giysi, ısınma, sağlık, psikososyal, destek ihtiyacı .....

11. Sizce yaşadığınız bu koşullarda bir kadın yaşam merkezine ihtiyaç var mı?

12 . Var ise sizce bu merkez nasıl olmalı (fiziksel olarak neleri içermeli?)ve bu yaşam merkezi ne tür destekler/hizmetler sunmalıdır?

**Yardım talep ediyor ise bireysel iletişim bilgisi (Kişinin isteği doğrultusunda)
(Adres veya Telefon veya İrtibat kişisi- Birimi):**

AFET İLLERİNDE DURUM ANALİZİ
KURUMSAL DESTEKLER ve FAALİYETLERİ
Kurum Bilgi Formu

Tarih: ..... /... /.....

Görüşme yapan Kişi: .....

1. **Görüşme Yapılan İl :** a) Adana b) Mersin c) Hatay d) Malatya e) Diğer

2. **Görüşme Yapılan Kurum Türü :**

a) Kamu Kurumu .....

I. Sağlık

II. Eğitim (örgün, yaygın, burs, kreş dahil)

III. Diğer: (Aile, gençlik, şehircilik, barınma, gıda, giysi, nakit, koruyucu önleyici destek veren birimler)

b) STK: ..... ( ) kadın ( ) karma ( ) uluslararası ( ) hak örgütü

c) Belediye..... ( ) il ( ) ilçe ( ) köy

d) Kent konseyi birimi

e) Muhtarlık

f) Üniversite

h) Baro

j) Uluslararası kurum

İ) Özel sektör

j) Diğer:.....

3. **Faaliyet alanınız nedir?**

a. Hizmet sunumu (yardım) - koruyucu önleyici, güçlendirici çalışmalar

b. Destek mekanizmaları, steker, afiş, broşür, güvenlik olanakları, hijyen -çöpler)

c. Hayvan ya da bitki yetiştirerek iyileşmeye destek imkanları

d. Meşgüliyet tedavileri (resim, müzik, eliş atölyesi)

e. Çeşitli gösteri ya da sanatsal etkinlikler

f. Eğitim

g. Hukuki destek

h. Güçlendirici çalışmalar;

1. Travma ile baş etme ile ilgili yapılanlar

2. Farkındalık çalışmaları

3. Dayanışma/sosyalleşme ortamları

4. Kurum tanıma ve bilgilenme

5. Çalışanlara İkincil travmadan kurtulmaları için verilen destek (öz bakım - self care)

6. Ekonomik güçlenme (meslek edindirme, işe yerleştirme, pazar bulma, satış)

4. **Hizmet alanların çalışmalara, kararlara katılım mekanizmaları var mı?**

a)Hemen Hemen Hiç b) Kısmen c) Oldukça Sık

Nasıl Kısaca açıklar mısınız (Karar mekanizmalarına ne kadar katılıyorlar, Hangi konularda söz sahibi olabiliyor? Şikayet/öneri kutusu ya da benzeri olanaklar var mı? Olamıyorsa sizce neden?)

5. **Hizmet sunumunda mahremiyet sağlama olanağı var mı? Kısaca açıklar mısınız? (Olamıyorsa sizce neden?)**

6. Nerede hizmet veriyorsunuz?

1. Çadır () kent () bağımsız çadır
2. Konteyner () kent () bağımsız
3. Bina () geçici () kendi binası
4. Sığınak - Fuar alanı - Spor merkezi vs.
5. Diğer .....

7. Hizmet alacak olanlara nasıl ulaşıyorsunuz?

1. Kurumlardan/STK'lardan, muhtarlıklardan, alandan yönlendirme yapılıyor
2. Toplu yaşam merkezlerinde tabeladan görerek
3. Hizmet alanın tavsiyesi ile
4. İlan, afiş,
5. Diğer .....

8. Şimdiye kadar hizmet verdiğiniz yaklaşık kişi sayısı : .....**9. Şu anda hizmet vermeye devam ettiğiniz kişi sayısı : .....****10. Kaç Çadır var? : .....****11. Kaç Konteyner var? : .....****12. Kaç yaşam alanı var? : .....****13. Çalışma yaparken gözlemediğiniz riskler nelerdir? Lütfen tanık olduğunuz veya duyum aldığınız sorunları örnek olaylar ile kısaca açıkla mısınız?**

1. TCDS (çocuk yaşta evlilikler, cinsel istismar, kadın bedeni üzerinden para kazanma)
.....
2. Toplumsal cinsiyet temelli engeller
.....
3. Kamu engelleri (yardıma ulaşmada, yardım ulaştırmada, dağıtımda)
.....
4. Madde ve benzeri alışkanlıklarda artış
.....
5. Ayrımcılık yapıma olasılığı (Suriyeliler, LGBTI+)
.....
6. Barınma, malzeme ve tüm ihtiyaçlara cevap vermede yaşanan olumsuzluklar
.....
7. Kadın örgütleri aktif olarak var mı? (depremden etkilenme, kayıplar, depresyon)
.....
8. Hizmetlere ulaşmada yaşanan sorunlar (uzaklık, araç bulmada sorun, istenen, malzeme yok vs.)
.....
9. Hasta, yaşlı, engelli, çocuk bakımı sorunları
.....
10. Diğer
.....

14. Risklere karşı ne tür önlemler alınıyor?

1. Depremzedelerin/kadınların kararlara katılımı
2. Normal yaşama dönüş çalışmaları (çalışmalarda sorumluluk alma, yemek dağıtımına destek, gönüllü eğitim verme, temizliğe katılım vb.)
3. Şikayet/öneri kutuları ya da hatlar, linkler, uyarılar
4. Hizmet sunuculara eğitimler (çadırkent ya da diğer dağıtım işlerinde, eğitimde çalışacakların hepsi için (oryantasyondan başlayarak alandaki ihtiyaçlara ilişkin geliştirilecek tüm eğitimler; listelenecektir)
5. Hizmet alanlara sunulan farkındalık eğitimleri
6. TCDS'den korunmak için açıklayıcı uyarıcı afiş, pankart, broşür ya da stikerlar
7. Verilen hizmetlere ilişkin bilgilendirme duyuruları
8. Güvenlik önlemleri
9. İhtiyaçlara ulaşımındaki engeller (ayrımcılık, uzaklık, araç yokluğu, adres bilmeme, haberdar olmama vb.)
10. Savunuculuk çalışmaları
11. Kadın yaşam merkezi ve benzeri merkezlerin güçlendirilmesi
12. Kadın örgütlenmesine destek
13. Çocuk hasta, yaşlı, engelli bakım ihtiyacı
14. Hizmet sunanlar için bilgilendirme-eğitim çalışmaları

